

Canllawiau Statudol

Gwasanaethau Eirioli

Mae'r canllawiau statudol hyn yn ymwneud â Rhannau 2 i 15 o Reoliadau Gwasanaethau Eirioli Rheoleiddiedig (Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol) (Cymru) 2019

Ebrill 2019

Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016

Ynglŷn â'r canllawiau hyn

Cyhoeddir y canllawiau statudol hyn gan Weinidogion Cymru o dan adran 29 o Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 ('y Ddeddf'). Mae'n berthnasol o Ebrill 2019 ymlaen.

Mae'r canllawiau hyn yn nodi:

- sut gall darparwyr gwasanaethau eirioli rheoleiddiedig gydymffurfio â'r gofynion a orfodir drwy'r rheoliadau o dan adran 27 o'r Ddeddf, a
- sut gall y rhai a ddynodir yn unigolyn cyfrifol am wasanaeth eirioli rheoleiddiedig gydymffurfio â'r gofynion a orfodir drwy'r rheoliadau a wneir o dan adran 28 o'r Ddeddf.

Mae'r gofynion hyn wedi'u cynnwys yn Rhannau 2 i 15 o Reoliadau Gwasanaethau Eirioli Rheoleiddiedig (Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol) (Cymru) 2019 ('y Rheoliadau'). Daw'r Rheoliadau hyn i rym yn Ebrill 2019 a daw'r canllawiau hyn i rym ar yr un pryd hefyd.

Mae Adran 29(3) o'r Ddeddf yn dweud ei bod yn rhaid i ddarparwyr gwasanaethau eirioli rheoleiddiedig ac unigolion cyfrifol dynodedig **roi sylw i'r canllawiau hyn** wrth fodloni'r gofynion a orfodir drwy reoliadau o dan adrannau 27 a 28 o'r Ddeddf.

Mae'r canllawiau hyn yn berthnasol hefyd i'r darparwyr sy'n gwneud cais i gael cofrestru i fod yn ddarparwr gwasanaeth yn unol ag adran 6 o'r Ddeddf. Mae canllawiau am gofrestru wedi cael eu llunio gan y rheoleiddiwr gwasanaethau, Arolygiaeth Gofal Cymru, ac maent ar gael ar eu gwefan (gweler cysylltiadau defnyddiol).

Sut i ddefnyddio'r canllawiau hyn

Darpar ddarparwyr gwasanaethau ac unigolion cyfrifol

Rhaid i'r sawl sy'n dymuno darparu gwasanaeth rheoleiddiedig wneud cais i gofrestru gydag Arolygiaeth Gofal Cymru ('AGC') sy'n cyflawni swyddogaethau Gweinidogion Cymru fel rheoleiddiwr y gwasanaethau. Rhaid i ddarpar ddarparwyr gwasanaethau ac unigolion cyfrifol ddangos y byddant yn gallu bodloni'r gofynion a orfodir drwy'r Ddeddf a'r Rheoliadau ac, ar ôl iddynt gofrestru, y byddant yn dal i'w bodloni.

Er mwyn iddi ganiatáu cais i gofrestru, rhaid i AGC fod yn fodlon y bydd unrhyw ddarpar ddarparwr gwasanaethau eirioli rheoleiddiedig yn gallu bodloni'r safonau darparu gwasanaeth a bennir yn y rheoliadau o dan adran 27 o'r Ddeddf ac y bydd yn eu bodloni. Rhaid i AGC fod yn fodlon hefyd bod y sawl a ddynodir yn unigolyn cyfrifol yn gallu ac y bydd yn cydymffurfio â'r dyletswyddau a restrir yn y rheoliadau o dan adran 28 o'r Ddeddf.

Bydd AGC yn defnyddio'r canllawiau hyn i lywio'i phenderfyniadau i ganiatáu neu i wrthod ceisiadau i gofrestru'n ddarparwr gwasanaeth.

Darparwyr gwasanaethau cofrestredig ac unigolion cyfrifol dynodedig

Rhaid i ddarparwyr cofrestredig gwasanaethau eirioli rheoleiddiedig ac unigolion cyfrifol dynodedig fodloni gofynion y Ddeddf a'r Rheoliadau. Wrth wneud hynny, rhaid iddynt **roi sylw i'r canllawiau statudol hyn** y bwriedir iddynt eu helpu i ddeall sut gallant fodloni'r gofynion yn Rhannau 2 i 20 o'r Rheoliadau. Bydd AGC yn defnyddio'r canllawiau hyn i lywio penderfyniadau ynglŷn ag i ba raddau y mae darparwyr cofrestredig yn bodloni'r gofynion hynny.

Bydd darparwyr gwasanaeth yn gyfrifol am benderfynu sut bodlonir y gofynion gan gadw mewn cof anghenion yr unigolion sy'n defnyddio'r gwasanaeth a'r datganiad o ddiben ar gyfer y gwasanaeth rheoleiddiedig.

Os na fydd darparwyr gwasanaeth cofrestredig a'r unigolion cyfrifol dynodedig yn dilyn y canllawiau hyn, rhaid iddynt allu dangos bod eu ffordd o weithio'n eu galluogi i fodloni'r gofynion yn Rhannau 2 i 15 o'r Rheoliadau.

Strwythur y canllawiau hyn

Mae'r canllawiau hyn yn cynnwys y canlynol:

- **Crynodeb o fwriad pob Rhan o'r Rheoliadau**

Mae Rhannau 2 i 10 o'r Rheoliadau, a wneir o dan adran 27 o'r Ddeddf, yn rhestru'r hyn sy'n ofynnol gan ddarparwyr gwasanaeth gyda golwg ar safon y gwasanaeth y mae'n rhaid ei ddarparu. Maent yn sôn am bwysigrwydd llesiant unigolion sy'n cael gwasanaethau eirioli¹. Maent hefyd yn gorfodi gofynion eraill ar ddarparwyr gwasanaeth sy'n gysylltiedig â gweithredu'r gwasanaeth rheoleiddiedig.

Mae Rhannau 11 i 15 o'r Rheoliadau, a wneir o dan adran 28 o'r Ddeddf, yn rhestru'r dyletswyddau a fydd gan yr unigolyn cyfrifol dynodedig gyda golwg ar wasanaeth rheoleiddiedig. Mae'r dyletswyddau hyn yn cynnwys gofyniad i oruchwylio sut caiff y gwasanaeth ei reoli gan gynnwys penodi rheolwr priodol ac addas. Y bwriad yw sicrhau bod unigolyn dynodedig ar lefel briodol o uchel yn atebol am ansawdd y gwasanaeth a hefyd am gydymffurfio ac yn sicrhau bod cadwyn glir o atebolrwydd yn cysylltu cyfrifoldeb corfforaethol y darparwr gwasanaeth a'r unigolyn cyfrifol sy'n cyflawni rôl rheolwr y gwasanaeth rheoleiddiedig.

- **Testun pob rheoliad**

Mae'n bwysig bod darparwyr gwasanaethau ac unigolion cyfrifol yn cyfeirio at destun pob rheoliad fel y ffynhonnell wybodaeth gyntaf am y gofynion a sut mae eu bodloni. Mae'r canllawiau hyn yn esbonio rhagor am sut mae bodloni elfennau unigol pob rheoliad lle y gall fod angen rhagor o eglurhad a diffinio. Lle bydd testun y rheoliad yn hunanesboniadol, ni roddir rhagor o ganllawiau.

Mae'r safonau hyn yn gysylltiedig â'r datganiad lles ar gyfer pobl y mae angen gofal a chymorth arnynt a gofawyr y mae angen cymorth arnynt. <http://gov.wales/docs/dhss/publications/160831well-being-statementcy.pdf>

- Canllawiau am ofynion elfennau unigol o'r rheoliad

Ni ddylid ystyried bod y canllawiau am elfennau unigol pob rheoliad yn cynnwys pob sefyllfa oherwydd efallai y bydd modd i ddarparwyr gwasanaethau ac unigolion cyfrifol ddangos eu bod yn bodloni pob elfen o'r rheoliad mewn ffyrdd eraill.

Gorfodaeth

Mae Rhannau 2 i 15 o'r Rheoliadau'n rhestru'r gofynion clir y mae'n rhaid i ddarparwyr cofrestredig ac unigolion cyfrifol lynu wrthynt. Gall AGC, fel y rheoleiddiwr gwasanaethau, gymryd camau gorfodi yn erbyn unrhyw ddarparwr gwasanaeth cofrestredig ac unigolyn cyfrifol nad yw'n glynu wrth y gofynion cyfreithiol hyn.

Bydd unrhyw gamau gorfodi a wneir gan AGC yn gymesur, a byddant yn edrych ar yr effaith ar unigolion sy'n defnyddio'r gwasanaeth rheoleiddiedig neu'r risg i'r unigolion hynny.

Dyma rai enghreifftiau o'r camau gorfodi:

- gosod amodau yng nghofrestriad y darparwr gwasanaeth;
- canslo cofrestriad y darparwr gwasanaeth;
- rhoi hysbysiad gwella;
- rhoi hysbysiad cosb benodedig.

Mae rhagor o wybodaeth am y troseddau y gall darparwyr gwasanaethau ac unigolion cyfrifol eu cyflawni os nad ydynt yn cydymffurfio â gofynion y Ddeddf a'r Rheoliadau hyn, a'r gwahanol gamau gorfodi statudol ac anstatudol y gall AGC eu cymryd wrth ymateb, ar gael yng nghanllawiau ACG ar Orfodi a Sicrhau Gwelliant. Bydd y rhain ar gael ar wefan AGC o fis Mai 2018.

Rhestr o'r prif dermau a ddefnyddir yn y canllawiau hyn

Term	Ystyr
Eiriolaeth	Y cymorth a roddir i helpu person i gyfleu ei safbwyntiau.
Y Ddeddf	Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016
Deddf 2014	Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014
Cynllun gofal a chymorth	Cynllun a roddir ar waith gan yr awdurdod lleol o dan adran 54 (mewn perthynas ag oedolion, plant neu ofalwr) neu adran 83 (mewn perthynas â phlant sy'n derbyn gofal a phlant sy'n cael eu lletya) o Ddeddf 2014
Cynllun personol	Y cynllun y mae'n ofynnol ei baratoi'n unol â rheoliad 12.
Canlyniadau personol	Y canlyniadau y mae'r person yn dymuno'u cyflawni o ran cynrychioli eu safbwyntiau.
Cynrychiolydd	Unrhyw un sydd â'r awdurdod cyfreithiol, neu gydsyniad yr unigolyn i weithredu ar ran yr unigolyn
(Gweler disgrifiad llawn yn adran 21 o'r Ddeddf)	Rhaid i'r unigolyn cyfrifol fod yn un o'r canlynol: - os darperir y gwasanaeth gan unigolyn, darparwr y gwasanaeth; - os darperir y gwasanaeth gan bartneriaeth, un o'r partneriaid; - os darperir y gwasanaeth gan gorff corfforaethol nad yw'n awdurdod lleol - un o'r cyfarwyddwr neu swyddog tebyg arall yn y corff; - os darperir y gwasanaeth gan gwmni cyfyngedig cyhoeddus, un o gyfarwyddwyr neu ysgrifennydd y cwmni; - os darperir y gwasanaeth gan gorff corfforaethol y mae ei faterion yn cael eu rheoli gan ei aelodau, un o aelodau'r corff; - os darperir y gwasanaeth gan gorff anghorfforedig, un o aelodau'r corff; - os darperir y gwasanaeth gan awdurdod lleol, un o swyddogion yr awdurdod lleol a ddynodir gan gyfarwyddwr gwasanaethau cymdeithasol yr awdurdod; ac y mae AGC yn fodlon ei fod yn unigolyn addas a phriodol i fod yn unigolyn cyfrifol; a'i fod wedi'i ddynodi gan ddarparwr gwasanaeth ar gyfer man y mae'r darparwr gwasanaeth yn darparu gwasanaeth rheoleiddiedig ynddo, ohono neu mewn perthynas ag ef; a'i fod wedi'i bennu felly yng nghofrestriad y darparwr gwasanaeth.

	D.S. O dan amgylchiadau penodol (gweler rheoliad 59, sydd heb ei gynnwys yn y canllawiau hyn) caiff AGC ddynodi'r unigolyn cyfrifol (ar ran Gweinidogion Cymru) yn hytrach na'r darparwr gwasanaeth.
Comisiynydd y gwasanaeth	Yr awdurdod lleol sy'n gyfrifol am wneud trefniadau gyda darparwr gwasanaeth i ddarparu cymorth i blentyn neu berson o dan adran 178(1) o Ddeddf 2014.
Darparwr gwasanaeth (neu'r darparwr)	Person neu sefydliad sydd wedi'i gofrestru gydag AGC i ddarparu gwasanaeth rheoleiddiedig.
Staff	• Pobl a gyflogir gan y darparwr gwasanaeth i weithio yn y gwasanaeth fel gweithiwr cyflogedig neu weithiwr (yn unol â'r ystyr yn adran 230 o Ddeddf Hawliau Cyflogaeth 1996); • Pobl a gymerir ymlaen gan y darparwr gwasanaeth o dan gontract ar gyfer gwasanaethau; • Nid yw hyn yn cynnwys pobl y caniateir iddynt weithio fel gwirfoddolwyr.
Yr unigolyn	Oni bai bod y cyd-destun yn ei gwneud yn ofynnol gweithredu'n wahanol, person y mae'r darparwr gwasanaeth yn darparu neu wedi darparu eiriolaeth ar ei gyfer, neu y gall y darparwr gwasanaeth ddarparu eiriolaeth ar ei gyfer.
Anghenion yr unigolyn	Anghenion eiriolaeth yr unigolyn
Y Rheoliadau	Rheoliadau Gwasanaethau Eirioli Rheoleiddiedig (Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol) (Cymru) 2019
Y Gwasanaeth	Y gwasanaeth eirioli fel y'i diffinnir yn rheoliad 2 o'r Rheoliadau, a ddarperir mewn perthynas ag ardal benodedig.
Rheoleiddiwr gwasanaethau	Yn ymarferol, Arolygiaeth Gofal Cymru, yn gweithredu ar ran Gweinidogion Cymru wrth gyflawni eu swyddogaethau rheoleiddiol.
Datganiad o ddiben	Y datganiad o ddiben ar gyfer y man y darperir y gwasanaeth ynddo, ohono neu mewn cysylltiad ag ef.
Rheoleiddiwr y gweithlu	Gofal Cymdeithasol Cymru (a elwid yn Gyngor Gofal Cymru tan 3 Ebrill 2017)

Dolenni defnyddiol

Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016

<http://www.legislation.gov.uk/anaw/2016/2/contents/enacted>

Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014

<http://www.legislation.gov.uk/anaw/2014/4/contents>

Llywodraeth Cymru: Datganiad Llesiant ar gyfer Pobl sydd angen Gofal a Chymorth a Gofalwyr sydd angen Cymorth

<https://gov.wales/docs/dhss/publications/160831well-being-statementcy.pdf>

Arolygiaeth Gofal Cymru

<http://careinspectorate.wales/?skip=1&lang=cy>

Arolygiaeth Gofal Cymru: Cofrestru

<http://careinspectorate.wales/providingacareservice/?lang=cy>

Gofal Cymdeithasol Cymru

<https://gofalcymdeithasol.cymru/>

Gofal Cymdeithasol Cymru: Hyb Gwybodaeth a Dysgu

<https://gofalcymdeithasol.cymru/hyb/hafan>

Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 - Cod Ymarfer Rhan 10 (Eiriolaeth)

<https://gov.wales/docs/dhss/publications/151218part10cy.pdf>

Pennod 1: Y Gofynion ar Ddarparwyr Gwasanaethau (Rhannau 2 i 10 o'r Rheoliadau)

1.1 Y gofynion cyffredinol ar ddarparwyr gwasanaethau (Rhan 2)

Bwriad y gofynion cyffredinol yn Rhan 2 o'r Rheoliadau yw sicrhau bod darparwyr gwasanaeth yn rhoi trefniadau llywodraethu ar waith i helpu i sicrhau bod y gwasanaeth yn gweithredu'n hwylus ac i sicrhau bod sylfaen gadarn ar gyfer darparu eiriolaeth o ansawdd da i unigolion sy'n defnyddio'r gwasanaeth. Bydd hyn yn cynnwys y canlynol:

- Gosod bwriad a chyfeiriad trefniadaethol clir drwy restru'r gwasanaethau a ddarperir a'r camau y bydd y darparwr gwasanaeth yn ymgymryd â hwy i gyflawni hyn yn y datganiad o ddiben.
- Rhoi ar waith y polisiâu a'r gweithdrefnau gwaelodol i helpu rheolwyr a staff i gyflawni nodau'r gwasanaeth.
- Creu strwythurau rheoli cadarn i oruchwylio a monitro'r gwasanaeth er mwyn sicrhau ei fod yn gweithredu'n ddiogel ac yn effeithiol i'r unigolion sy'n cael eiriolaeth.
- Sefydlu trefniadau clir ar gyfer cylch parhaus o sicrhau ac adolygu ansawdd er mwyn rhoi sicrwydd bod y gwasanaeth yn gweithredu'n unol â gofynion cyfreithiol, ei ddatganiad o ddiben a'i fod yn helpu unigolion yn briodol. Bod y wybodaeth a geir drwy fonitro'n cael ei defnyddio ar gyfer datblygu a gwella'r gwasanaeth yn barhaus.
- Parhau i oruchwylio'r trefniadau ariannol a'r buddsoddi yn y gwasanaeth er mwyn sicrhau cynaliadwyedd ariannol fel bod yr unigolion sy'n defnyddio'r gwasanaeth yn cael cymorth a'u bod yn cael eu gwarchod rhag y perygl o newid yn y gwasanaethau a ddarperir, yn sgil pwysau ariannol.
- Hyrwyddo diwylliant o fod yn agored, yn ddiwyll ac yn onest ar bob lefel.

Rheoliad 3	Canllawiau
Gofynion mewn perthynas â darparu'r gwasanaeth Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod y gwasanaeth wedi ei ddarparu â gofal, cymhwysedd a sgil digonol, gan roi sylw i'r datganiad o ddiben.	• Mae gan y darparwyr gwasanaethau drefniadau clir i oruchwylio a llywodraethu'r gwasanaeth er mwyn sefydlu, datblygu a gwreiddio diwylliant sy'n sicrhau bod y gwasanaethau gorau posibl yn cael eu darparu i unigolion a bod gofynion y Rheoliadau hyn yn cael eu bodloni. Mae hyn yn cynnwys, ond nid yw'n gyfyngedig i'r canlynol: ○ polisiâu a gweithdrefnau i gyflawni nodau'r datganiad o

	ddiben ac i roi pobl yng nghanol y gwasanaeth; ○ systemau i gynllunio, monitro ac adolygu sy'n cefnogi ymarfer yn seiliedig ar dystiolaeth ac yn helpu unigolion i fynegi eu safbwyntiau; ○ prosesau i sicrhau bod gwasanaethau eirioli yn cael eu darparu mewn ffordd gyson a dibynadwy; ○ trefniadau staffio diogel, wedi'u hategu gan ddatblygiad proffesiynol, i ddiwallu anghenion cymorth eiriolaeth unigolion sy'n defnyddio'r gwasanaeth; ○ systemau ansawdd ac archwilio i adolygu cynnydd a llywio'r ffordd y datblygir gwasanaethau; ○ ymagwedd ragweithiol at gyfle cyfartal ac amrywiaeth; ○ safle addas a hygyrch.
--	--

Rheoliad 4	Canllawiau
Gofynion mewn perthynas â'r datganiad o ddiben 4.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth ddarparu'r gwasanaeth yn unol â'r datganiad o ddiben. (2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth— cadw'r datganiad o ddiben o dan adolygiad, a pan fo'n briodol, ddiwygio'r datganiad o ddiben. (3) Oni bai bod paragraff (4) yn gymwys, rhaid i'r darparwr gwasanaeth hysbysu'r personau a restrir ym mharagraff (6) am unrhyw ddiwygiad sydd i'w wneud i'r datganiad o ddiben o leiaf 28 o ddiwrnodau cyn y mae i gymryd effaith. (4) Mae'r paragraff hwn yn gymwys mewn achosion pan fo'n	• Mae'r datganiad o ddiben yn hanfodol i'r gwasanaeth. Rhaid iddo: ○ ddisgrifio'n gywir y gwasanaeth a ddarperir; ○ dweud ymhle a sut darperir y gwasanaeth hwn; ○ nodi'r trefniadau i gefnogi sut caiff y gwasanaeth ei ddarparu. • Rhaid iddo gynnwys y wybodaeth sydd yn Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig (Cofrestru) (Cymru) 2017². • Wrth baratoi datganiad o ddiben, rhaid i'r darparwr ystyried unrhyw ganllawiau ynghylch datganiad o ddiben ar wefan y rheoleiddiwr gwasanaethau.

angenrheidiol diwygio'r datganiad o ddiben gydag effaith ar unwaith.

(5) Os yw paragraff (4) yn gymwys, rhaid i'r darparwr gwasanaeth, yn ddi-oed, hysbysu'r personau a restrir ym mharagraff (6) am unrhyw ddiwygiad a wneir i'r datganiad o ddiben.

(6) Y personau y mae rhaid iddynt gael eu hysbysu am unrhyw ddiwygiad i'r datganiad o ddiben yn unol â pharagraff (3) neu (5) yw—

y rheoleiddiwr gwasanaethau,

yr unigolion,

comisiynwyr gwasanaethau, a

unrhyw gynrychiolydd, oni bai nad yw'n briodol gwneud hynny neu y byddai gwneud hynny yn anghyson â llesiant unigolyn.

(7) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth ddarparu'r datganiad o ddiben cyfredol i unrhyw berson ar gais, oni bai nad yw'n briodol gwneud hynny neu y byddai gwneud hynny yn anghyson â llesiant unigolyn.

- Bydd darparwyr gwasanaethau yn adolygu ac yn diweddarau'r datganiad o ddiben bob blwyddyn, o leiaf, neu pan fydd newidiadau'n cael eu gwneud i'r gwasanaeth a ddarperir.
- Os bwriedir newid y gwasanaeth a ddarperir, bydd y datganiad o ddiben yn cael ei ddiweddarau i adlewyrchu'r newid hwnnw. Bydd y darparwr yn rhoi gwybod i'r unigolion hynny a nodir yn rheoliad 4(6) 28 diwrnod cyn gwneud y newidiadau. Enghraifft o hynny fyddai newidiadau i'r trefniadau staffio arferol neu'r lefelau fel y nodwyd hwy yn y datganiad o ddiben sy'n bodoli'n barod.
- Os cynigir newid yn y datganiad o ddiben, bydd y darparwr gwasanaeth yn bodloni rheoleiddiwr y gwasanaeth ei fod yn gallu darparu'r gwasanaethau a gynigir drwy, er enghraifft, roi rhagor o wybodaeth neu drefnu ymweliad gan y rheoleiddiwr â'r gwasanaeth (lle y bo hynny'n briodol).
- Os caiff y datganiad o ddiben ei ddiweddarau, cedwir cofnod o'r fersiwn a'r dyddiad diwygio.
- Bydd copi o'r datganiad o ddiben ar gael yn rhwydd i unigolion sy'n defnyddio'r gwasanaeth, i'r staff ac i unrhyw gynrychiolydd a fydd o bosibl yn gofyn amdano.

Rheoliad 5

Gofynion mewn perthynas â monitro a gwella

Canllawiau

- Bydd gan ddarparwyr gwasanaethau systemau a phrosesau ar waith i fonitro, adolygu a gwella ansawdd y gwasanaeth eirioli. Bydd hyn yn cynnwys:

5.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod trefniadau effeithiol yn eu lle ar gyfer monitro, adolygu a gwella ansawdd yr eiriolaeth a ddarperir.

(2) Rhaid i'r trefniadau hynny gynnwys trefniadau ar gyfer ceisio safbwyntiau—

- (a) unigolion,
- (b) unrhyw gynrychiolwyr, oni bai nad yw hyn yn briodol neu y byddai'n anghyson â llesiant yr unigolyn,
- (c) comisiynwyr gwasanaethau, a
- (d) staff,

ar ansawdd yr eiriolaeth a ddarperir gan y gwasanaeth a sut y gellir gwella hyn.

(3) Wrth wneud unrhyw benderfyniadau ar gynlluniau ar gyfer gwella ansawdd yr eiriolaeth, rhaid i'r darparwr gwasanaeth—

- (a) ystyried safbwyntiau'r personau hynny yr ymgynghorir â hwy yn unol â pharagraff (2), a
- (b) rhoi sylw i'r adroddiad ar ansawdd y gwasanaeth a lunnir gan yr unigolyn cyfrifol yn unol â rheoliad 50(4).

- pwy sy'n gyfrifol am sicrhau bod hyn yn cael ei wneud;
- sut bydd hyn yn cael ei wneud;
- pa mor aml mae hyn yn digwydd;
- trefniadau er mwyn i'r unigolyn cyfrifol adrodd wrth y darparwr gwasanaeth.

- Bydd canlyniad unrhyw adolygiad yn cael ei ddadansoddi a'i adolygu gan bobl sydd â'r wybodaeth, y sgiliau a'r cymhwysedd priodol i ddeall ei arwyddocâd ac i gymryd camau i sicrhau bod pethau'n gwella. Bydd darparwyr gwasanaeth yn ceisio cyngor proffesiynol/arbenigol yn ôl yr angen ac yn brydlon i helpu i sicrhau gwelliannau.
- Bydd darparwyr gwasanaeth yn gallu dangos sut maent:
 - wedi dadansoddi'r wybodaeth a gasglwyd ac ymateb iddi
 - wedi defnyddio'r wybodaeth i wella pethau.
- Bydd darparwyr gwasanaeth yn monitro'r cynnydd o'i gymharu â chynlluniau i wella ansawdd gwasanaethau ac yn cymryd camau priodol ar unwaith oni lwyddir i sicrhau'r cynnydd disgwylidig.
- Bydd y systemau a'r prosesau'n cael eu hadolygu'n barhaus i sicrhau eu bod yn galluogi'r darparwr gwasanaeth i weld ymhle y mae neu y gallai rhywbeth amharu ar ddiogelwch gwasanaethau ac i alluogi ymateb prydlon priodol.
- Fel rhan o'r broses adolygu ansawdd, bydd darparwyr gwasanaethau:
 - yn annog adborth
 - yn ceisio barn y bobl berthnasol yn rheolaidd am ansawdd y gwasanaethau eirioli
 - yn gallu dangos eu bod wedi gwneud hyn a natur yr adborth y maent wedi'i gael.

	• Bydd y dulliau a ddefnyddir i gysylltu â'r rhai a restrir yn rheoliad 5(2) ac i gael eu barn, yn briodol i'w hoed, lefel eu dealltwriaeth ac yn ystyried eu cyflwr penodol a/neu unrhyw anghenion o ran cyfathrebu. • Defnyddir gwybodaeth a gesglir drwy'r systemau ansawdd ac archwilio i ddatblygu'r adroddiad adolygu ansawdd gwasanaethau yn unol â rheoliad 50(4).
--	---

Rheoliad 6	Canllawiau
Gofynion mewn perthynas â'r unigolyn cyfrifol 6.—(1) Nid yw'r rheoliad hwn yn gymwys i ddarparwr gwasanaeth sy'n unigolyn. (2) Rhaid i ddarparwr gwasanaeth y mae'r rheoliad hwn yn gymwys iddo sicrhau bod y person sydd wedi ei ddynodi fel yr unigolyn cyfrifol— (a) yn cael cymorth i gyflawni ei ddyletswyddau'n effeithiol; a (b) yn ymgymryd â hyfforddiant priodol. (3) Os bydd gan y darparwr gwasanaeth reswm dros gredu nad yw'r unigolyn cyfrifol wedi cydymffurfio â gofyniad a osodir gan reoliadau 36 i 54, rhaid i'r darparwr— (a) cymryd unrhyw gamau gweithredu sy'n angenrheidiol i sicrhau y cydymffurfir â'r gofyniad; a (b) hysbysu'r rheoleiddiwr gwasanaethau. (4) Yn ystod unrhyw adeg pan nad yw'r unigolyn cyfrifol yn gallu cyflawni ei ddyletswyddau, rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod trefniadau yn eu lle ar gyfer— (a) rheoli'r gwasanaeth yn effeithiol,	• Bydd gan ddarparwyr gwasanaethau drefniadau ar waith i gynnal trafodaethau ffurfiol a rheolaidd gyda'r unigolyn cyfrifol, ac i roi cymorth iddo. • Bydd y darparwyr gwasanaeth yn rhoi cymorth i'r unigolyn cyfrifol ddilyn hyfforddiant sy'n ei alluogi i gyflawni ei rôl yn effeithiol a chyflawni nodau'r gwasanaeth fel y maent yn y datganiad o ddiben ac yn unol â'r canllawiau ymarfer a argymhellir gan Gofal Cymdeithasol Cymru. Mae hyfforddiant ar gyfer unigolion cyfrifol yn cynnwys y canlynol: ○ fframwaith deddfwriaethol a gofynion ○ dyletswyddau penodol unigolyn cyfrifol ○ perfformiad gwasanaeth a rheoli ansawdd ○ siapio diwylliant gwasanaeth, ac ati. • Os bydd unigolyn cyfrifol wedi methu â chyflawni ei rôl bydd y darparwr gwasanaeth yn hysbysu'r rheoleiddiwr gwasanaethau am unrhyw gamau a gymerwyd a, lle y bo hynny'n berthnasol, yn ei gynghori ynghylch y trefniadau ar gyfer dynodi rhywun yn ei le.

(b) goruchwyllo'r gwasanaeth yn effeithiol, (c) cydymffurfedd y gwasanaeth â gofynion y rheoliadau yn Rhannau 3 i 15, a (d) monitro, adolygu a gwella ansawdd yr eiriolaeth a ddarperir. (5) Os nad yw'r unigolyn cyfrifol yn gallu cyflawni ei ddyletswyddau a hynny am gyfnod o fwy nag 28 o ddiwrnodau, rhaid i'r darparwr gwasanaeth— (a) hysbysu'r rheoleiddiwr gwasanaethau; a (b) rhoi gwybod i'r rheoleiddiwr gwasanaethau am y trefniadau interim a wnaed i gydymffurfio â pharagraff (4).	• Os nad oes yna unigolyn cyfrifol neu os nad yw'r unigolyn cyfrifol yn gallu cyflawni ei ddyletswyddau am ba bynnag reswm, er enghraifft am ei fod yn absennol o'i rôl oherwydd salwch, bydd y darparwr gwasanaeth yn sicrhau bod y cyfrifoldeb dros orchwyllo'r gwaith o reoli'r gwasanaeth, fel y nodir yn rhannau 11 i 15 o'r Rheoliadau, yn cael ei fodloni.
---	---

Rheoliad 7	Canllawiau
Gofynion mewn perthynas â'r unigolyn cyfrifol pan fo'r darparwr gwasanaeth yn unigolyn 7.—(1) Mae'r rheoliad hwn yn gymwys pan fo'r darparwr gwasanaeth yn unigolyn. (2) Os yw'r rheoliad hwn yn gymwys, rhaid i'r unigolyn ymgymryd â hyfforddiant priodol er mwyn cyflawni ei ddyletswyddau'n briodol fel yr unigolyn cyfrifol. (3) Yn ystod unrhyw adeg pan yw'r unigolyn yn absennol, rhaid iddo sicrhau bod trefniadau yn eu lle ar gyfer— (a) rheoli'r gwasanaeth yn effeithiol, (b) goruchwyllo'r gwasanaeth yn effeithiol, (c) cydymffurfedd y gwasanaeth â gofynion y rheoliadau yn Rhannau 3 i 15, a (d) monitro, adolygu a gwella ansawdd yr eiriolaeth a ddarperir gan y gwasanaeth. (4) Os nad yw'r unigolyn yn gallu cyflawni ei ddyletswyddau fel unigolyn cyfrifol a hynny am gyfnod o fwy nag 28 o ddiwrnodau,	• Bydd yr unigolyn cyfrifol yn dilyn hyfforddiant a fydd yn ei alluogi i gyflawni ei rôl yn effeithiol a chyflawni nodau'r gwasanaeth fel y maent wedi'u nodi yn y datganiad o ddiben ac yn unol â'r canllawiau ymarfer a argymhellir gan Gofal Cymdeithasol Cymru. Mae hyfforddiant yn cynnwys y canlynol: ○ fframwaith deddfwriaethol a gofynion ○ dyletswyddau penodol unigolyn cyfrifol ○ perfformiad gwasanaeth a rheoli ansawdd ○ siapio diwylliant gwasanaeth, ac ati. • Os na fydd yr unigolyn cyfrifol yn gallu cyflawni ei ddyletswyddau am ba bynnag reswm, er enghraifft am ei fod yn absennol o'i rôl oherwydd salwch, bydd yr unigolyn cyfrifol yn sicrhau bod trefniadau ar waith er mwyn bodloni'r gofynion yn rheoliad 7(4).

rhaid i'r unigolyn— (a) hysbysu'r rheoleiddiwr gwasanaethau, a (b) rhoi gwybod i'r rheoleiddiwr gwasanaethau am y trefniadau interim a wnaed i gydymffurfio â pharagraff (3).	
---	--

Rheoliad 8	Canllawiau
Gofynion mewn perthynas â chynaliadwyedd ariannol y gwasanaeth 8.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth gymryd camau rhesymol i sicrhau bod y gwasanaeth yn gynaliadwy yn ariannol at ddiben cyflawni'r nodau a'r amcanion a nodir yn y datganiad o ddiben. (2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth gynnal cyfrifon priodol a chyfredol ar gyfer y gwasanaeth. (3) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth ddarparu copiâu o'r cyfrifon i Weinidogion Cymru o fewn 28 o ddiwrnodau i gael cais i wneud hynny. (4) Caiff Gweinidogion Cymru ei gwneud yn ofynnol i gyfrifon gael eu hardystio gan gyfrifydd.	• Bydd systemau ar waith i sicrhau bod gwaith cynllunio ariannol, monitro'r gyllideb a rheolaeth ariannol yn cael ei wneud yn effeithiol. • Bydd systemau ar waith i sicrhau sefydlogrwydd ariannol a diogelu'r defnyddiwr yn unol ag unrhyw ganllawiau cenedlaethol a rheoliadau ariannol. • Bydd gan ddarparwyr gwasanaethau yr adnoddau ariannol sydd eu hangen i ddarparu ac i barhau i ddarparu'r gwasanaethau a ddisgrifir yn y datganiad o ddiben ac er mwyn bodloni gofynion y Rheoliadau. • Bydd gan ddarparwyr gwasanaethau yswiriant priodol a threfniadau digolledu priodol i warchod rhag rhwymedigaethau posibl yn sgil marwolaeth, anaf, neu achosion eraill, colled neu ddifrod i eiddo, a risgiau ariannol eraill. • Os na fydd cyfrifon archwiliedig ar gael, bydd cyfrifon blynyddol yn cael eu cwblhau gan gyfrifydd cymwys at bwrpas rheoleiddio ac archwilio. • Mae'r cyfrifon yn dangos bod y gwasanaeth yn ariannol hyfyw ac yn debygol o fod â digon o arian i barhau i gyflawni ei ddatganiad o ddiben.

Rheoliad 9	Canllawiau
Gofynion i ddarparu'r gwasanaeth yn unol â pholisïau a gweithdrefnau 9.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod y polisïau a'r gweithdrefnau a ganlyn yn eu lle ar gyfer y gwasanaeth— Cychwyn y gwasanaeth (gweler Rhan 3, rheoliad 11) Cyfrinachedd (gweler Rhan 6, rheoliad 19) Diogelu (gweler Rhan 7, rheoliad 21) Cefnogi a datblygu staff (gweler Rhan 8, rheoliad 25) Disgyblu staff (gweler Rhan 8, rheoliad 28) Cwynion (gweler Rhan 10, rheoliad 34) Chwythu'r chwiban (gweler Rhan 10, rheoliad 35) (2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod cynnwys y polisïau a'r gweithdrefnau y mae'n ofynnol iddynt fod yn eu lle yn rhinwedd paragraff (1)— (a) yn briodol i anghenion yr unigolion y darperir eiriolaeth ar eu cyfer, (b) yn gyson â'r datganiad o ddiben, ac (c) yn cael eu cadw'n gyfredol. (3) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod y gwasanaeth yn cael ei ddarparu yn unol â'r polisïau a'r gweithdrefnau hynny.	• Mae gan ddarparwyr gwasanaethau y polisïau a'r gweithdrefnau ar waith fel sy'n ofynnol gan y Rheoliadau. • Bydd y polisïau a'r gweithdrefnau yn gymesur â'r gwasanaeth sy'n cael ei ddarparu yn unol â'r datganiad o ddiben. • Bydd y polisïau a'r gweithdrefnau: ○ yn unol ag unrhyw ddeddfwriaeth a chanllawiau cenedlaethol cyfredol ○ yn cynnig arweiniad i staff i sicrhau bod y gwasanaethau yn cael eu darparu yn unol â'r datganiad o ddiben ○ yn gosod disgwyliadau a fydd yn rhoi gwybod i unigolion a'u cynrychiolwyr am sut darperir y gwasanaeth. • Bydd y polisïau, y gweithdrefnau a'r arferion yn cael eu hadolygu a'u diweddarau yng ngoleuni newidiadau i arferion, deddfwriaeth sy'n newid ac argymhellion ynglŷn â'r arferion gorau. • Bydd cyfle i'r staff a'r unigolion sy'n defnyddio'r gwasanaeth ymwneud â datblygu polisïau a gweithdrefnau. • Os bydd y datganiad o ddiben yn newid, bydd y polisïau a'r gweithdrefnau'n cael eu hadolygu a'u diweddarau i adlewyrchu'r newidiadau. • Bydd darparwyr gwasanaeth yn sicrhau bod staff yn gallu cael gafael ar y polisïau a'r gweithdrefnau sy'n eu cynorthwyo yn eu rôl, a'u bod yn gwybod am y polisïau a'r gweithdrefnau hynny ac yn eu deall. • Bydd yr holl bolisïau a gweithdrefnau ar gael i'r unigolion sy'n

	defnyddio'r gwasanaeth, i'w cynrychiolwyr a, lle y bo hynny'n briodol, i'r awdurdodau perthnasol sy'n lleoli ac i'r comisiynwyr. • Bydd y polisïau a'r gweithdrefnau ar fformat hygyrch i'r unigolyn, a darperir cymorth i helpu unigolion i'w deall. • Bydd systemau ar gyfer monitro a gwella yn sicrhau bod y gwasanaeth yn cael eu cynnal yn unol â'r polisïau a'r gweithdrefnau.
--	---

Rheoliad 10	Canllawiau
Dyletswydd gonestrwydd 10. Rhaid i'r darparwr gwasanaeth weithredu mewn ffordd agored a thryloyw gydag— (a) unigolion, (b) unrhyw gynrychiolwyr yr unigolion hynny, (c) comisiynwyr gwasanaethau.	• Bydd gan ddarparwyr gwasanaethau bolisïau a gweithdrefnau ar waith a fydd yn gefn i ddiwylliant o fod yn agored ac yn dryloyw, ac a fydd yn sicrhau bod y staff i gyd yn ymwybodol ohonynt ac yn eu dilyn. Mae'r rhain yn dilyn ac yn ystyried canllawiau Gofal Cymdeithasol Cymru ar ddyletswydd gonestrwydd proffesiynol ar gyfer gweithwyr proffesiynol ym maes gofal cymdeithasol sydd wedi'u cofrestru â Gofal Cymdeithasol Cymru. • Bydd darparwyr gwasanaeth yn hybu diwylliant sy'n annog pawb i fod yn onest sy'n cynnwys: ○ bod yn agored ac yn onest gan drafod pethau â'r rhai a restrir yn rheoliad 10 pan fydd pethau'n mynd o'u lle ○ rhoi gwybodaeth i unigolion a'u cynrychiolwyr am yr hyn sydd wedi digwydd, canlyniad unrhyw ymchwiliadau sydd wedi bod ○ cynnig ymddiheuriad am yr hyn sydd wedi digwydd, lle y bydd gwneud hynny yn briodol. • Bydd darparwyr gwasanaeth yn cymryd camau i atal bwlio, erlyn a/neu aflonyddu ac yn mynd i'r afael â'r rhain yn briodol, gyda golwg ar y ddyletswydd i fod yn onest, ac i ymchwilio i unrhyw

ddigwyddiad lle mae'n bosibl bod aelod o'r bwrdd, unigolyn cyfrifol neu aelod o'r staff wedi rhwystro rhywun arall rhag cyflawni ei ddyletswydd yntau i fod yn onest.

- Bydd gan ddarparwyr gwasanaethau system ar waith i sylwi ar achos posibl o dorri'r ddyletswydd broffesiynol i fod yn onest gan staff sydd wedi'u cofrestru'n broffesiynol, ac i ymdrin â hynny. Gall hyn gynnwys rhwystro rhywun arall rhag cyflawni ei ddyletswydd broffesiynol i fod yn onest. Bydd camau i fynd i'r afael â thorri amodau o'r fath yn cynnwys, lle y bo hynny'n briodol, gyfeirio rhywun at y rheoleiddiwr proffesiynol neu at gorff perthnasol arall.

1.2 Y gofynion ar ddarparwyr gwasanaethau o ran y camau y mae'n rhaid eu cymryd cyn cytuno i ddarparu eiriolaeth (Rhan 3)

Bwriad gofynion Rhan 3 o'r Rheoliadau yw rhoi sicrwydd i unigolion bod darparwr gwasanaeth wedi ystyried ystod eang o wybodaeth cyn cynnig eiriolaeth i gadarnhau bod y gwasanaeth yn gallu rhoi cymorth i'r unigolyn. Mae hyn yn cynnwys dymuniadau'r unigolyn a'r hyn sydd orau ganddo, ac ymgynghori â'r bobl a'r gweithwyr proffesiynol perthnasol.

Rheoliad 11	Canllawiau
Addasrwydd y gwasanaeth 11.—(1) Ni chaiff y darparwr gwasanaeth ddarparu eiriolaeth ar gyfer unigolyn oni bai bod y darparwr gwasanaeth wedi penderfynu bod y gwasanaeth yn addas i ddiwallu angen yr unigolyn am eiriolaeth gan roi sylw i unrhyw ganlyniadau y mae'r person yn dymuno eu cyflawni. (2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth gael polisi a gweithdrefn yn eu lle ar gychwyn y gwasanaeth. (3) Rhaid i'r penderfyniad o dan baragraff (1) ystyried— (a) safbwyntiau, dymuniadau a theimladau'r unigolyn, (b) unrhyw risgiau i lesiant yr unigolyn, (c) unrhyw addasiadau rhesymol y gallai'r darparwr gwasanaeth eu gwneud i alluogi i anghenion eiriolaeth yr unigolyn gael eu diwallu, a (d) polisi a gweithdrefnau'r darparwr gwasanaeth ar gychwyn y gwasanaeth. (4) Wrth wneud y penderfyniad ym mharagraff (1), rhaid i'r darparwr gwasanaeth gynnwys yr unigolyn ac unrhyw gynrychiolydd. Ond nid yw'n ofynnol i'r darparwr gwasanaeth gynnwys cynrychiolydd— (a) os yw'r unigolyn yn oedolyn neu'n blentyn 16 oed neu drosodd ac nad yw'r unigolyn yn dymuno i'r cynrychiolydd gael ei gynnwys; neu	• Bydd gan y darparwyr gwasanaethau bolisi a gweithdrefn ynglŷn â derbyniadau a chychwyn y gwasanaeth. Mae hyn yn cynnwys, ond nid yw'n gyfyngedig i'r canlynol: ○ y trefniadau ar gyfer cadarnhau bod y gwasanaeth yn gallu rhoi cymorth i'r unigolyn fodloni ei anghenion eiriolaeth neu beidio ○ y bobl yr ymgynghorir â hwy fel rhan o'r broses; ○ y wybodaeth i'w hystyried ○ o dan ba amgylchiadau na fydd gwasanaeth yn cael ei ddarparu ○ y trefniadau ar gyfer cychwyn y gwasanaeth. • Bydd crynodeb o'r weithdrefn atgyfeirio wedi'i gynnwys yn y datganiad o ddiben ac yn llawlyfr gwasanaeth y darparwr gwasanaeth. • Cyn cytuno i ddarparu gwasanaeth, bydd y darparwr gwasanaeth yn gwneud penderfyniad ar sail gwybodaeth ynglŷn ag a yw'n gallu diwallu anghenion eiriolaeth unigolyn. Wrth benderfynu fel hyn, bydd y darparwr gwasanaeth: ○ yn ystyried y gofynion sydd wedi'u nodi yn rheoliad 11(3); ○ yn ymgynghori â'r unigolyn a/neu â'u cynrychiolydd i benderfynu beth sy'n bwysig iddynt hwy ○ yn cael copi o'r cynllun gofal a chymorth lle bo hynny'n

(b) pe byddai cynnwys y cynrychiolydd yn anghyson â llesiant yr unigolyn.

berthnasol a chyda caniatâd yr unigolyn

- yn ystyried unrhyw risgiau i'r unigolyn neu i bobl eraill sy'n defnyddio'r gwasanaeth ac i staff
- yn cael gwybodaeth am anghenion arbenigol yr unigolyn a'i ofynion er mwyn cadarnhau bod modd diwallu'r rhain yn unol â'r datganiad o ddiben.

- Bydd darparwyr gwasanaeth yn sicrhau bod gwybodaeth a chymorth perthnasol ar gael i unigolion ddeall y dewisiadau sydd ar gael iddynt (gan gynnwys darpariaeth gan ddarparwyr gwasanaethau gwahanol, lle y bo hynny'n briodol), mewn fformat sy'n hygyrch ar gyfer eu hoedran a lefel eu dealltwriaeth.
- Bydd y wybodaeth a geir yn ddigonol i alluogi cyfnod pontio hwylus wrth i'r unigolyn gael y gwasanaeth.
- Os na fydd gan yr unigolyn y galluedd meddyliol i wneud penderfyniadau penodol am eu hanghenion eiriolaeth ac os na phenodir cynrychiolydd cyfreithlon, dylid penderfynu beth sydd er eu budd eu lles gorau a gweithredu ar sail hynny, yn unol â Deddf Galluedd Meddyliol 2005.
- Bydd y bobl sy'n gwneud y penderfyniadau hyn ar ran y darparwr gwasanaeth yn gymwys a bydd ganddynt ddigon o gyfrifoldeb/statws (yn y sefydliad) i wneud penderfyniad ynghylch a all y gwasanaeth ddiwallu anghenion yr unigolyn am eiriolaeth.

1.3 Y gofynion ar ddarparwyr gwasanaethau o ran y camau y mae'n rhaid eu cymryd wrth gychwyn darparu eiriolaeth (Rhan 4)

Bwriad Rhan 4 o'r Rheoliadau yw sicrhau bod modd i unigolion deimlo'n hyderus bod y darparwyr gwasanaethau yn darparu cynllun personol sy'n diwallu anghenion eiriolaeth yr unigolyn.

Bydd y cynllun personol:

- yn darparu gwybodaeth ar gyfer unigolion a'u cynrychiolwyr ynglŷn â'r eiriolaeth y cytunwyd arno a sut y darperir hyn;
- yn darparu arweiniad clir ac adeiladol i'r staff am yr unigolyn, ei anghenion eiriolaeth;
- yn darparu'r sail ar gyfer adolygu parhaus;
- yn galluogi unigolion, eu cynrychiolwyr a'r staff i fesur cynnydd a gweld a yw'r anghenion eiriolaeth yn cael eu cyflawni.

Rheoliad 12	Canllawiau
Cynllun personol 12.—(1) Os yw'r darparwr gwasanaeth yn penderfynu bod y gwasanaeth yn addas i ddiwallu anghenion yr unigolyn, rhaid iddo, cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol, lunio cynllun sy'n nodi— (a) y camau sydd i'w cymryd i gynorthwyo'r unigolyn i gyflwyno sylwadau; a (b) unrhyw gamau sydd i'w cymryd i liniaru risgiau a nodir i lesiant yr unigolyn. (2) Wrth lunio'r cynllun personol, rhaid i'r darparwr gwasanaeth gynnwys yr unigolyn ac unrhyw gynrychiolydd oni bai— (a) bod yr unigolyn yn oedolyn neu'n blentyn 16 oed neu drosodd ac nad yw'r unigolyn am i'r cynrychiolydd gael ei gynnwys; neu (b) y byddai cynnwys y cynrychiolydd yn anghyson â llesiant yr unigolyn.	• Pan benderfynir y gall gwasanaeth ddiwallu anghenion eiriolaeth unigolion, bydd cynllun personol l yn cael ei ddatblygu, ei gyd-lunio â'r unigolyn ac unrhyw gynrychiolydd. • Bydd y cynllun personol yn nodi: ○ y camau sy'n ofynnol er mwyn diwallu anghenion eiriolaeth yr unigolyn a sut y darperir cymorth i helpu'r unigolyn i gyflwyno sylwadau am ei farn a'i ddymuniadau. • Pan fydd cynllun personol yn cael ei adolygu, caiff ei gyd-lunio â'r unigolyn sy'n cael eiriolaeth ac unrhyw gynrychiolydd. • Bydd copi o'r cynllun personol yn cael ei ddarparu i'r unigolyn cael y gwasanaeth ac mewn iaith a fformat sy'n briodol i'w anghenion, ei oedran a lefel ei ddealltwriaeth. Os bydd rheswm dros beidio â gwneud hyn, dylid cofnodi hynny.

	• Bydd y cynllun personol ar gael yn hwylus ac ar fformat clir i roi gwybod i'r staff sut dylent ddarparu eiriolaeth i ddiwallu anghenion eiriolaeth unigolyn. • Bydd y cynllun personol yn ystyried unrhyw gynllun gofal a chymorth a gaiff ei baratoi gan awdurdod lleol i'r unigolyn o dan adran 54 o Ddeddf 2014. • Wrth lunio cynllun personol ar gyfer plentyn sy'n derbyn gofal neu berson ifanc sy'n gadael gofal bydd angen i'r darparwr gwasanaeth gael copi o'r cynllun gofal a chymorth (gan gynnwys y cynllun iechyd, y cynllun llwybr, y cynllun addysg personol a'r cynllun lleoli ar gyfer y plentyn) lle bo hynny'n berthnasol a chyda chaniatâd yr unigolyn.
--	--

Rheoliad 13	Canllawiau
Adolygu'r cynllun personol 13.—(1) Rhaid i'r cynllun personol gael ei adolygu fel a phan y'i cytunir rhwng y darparwr gwasanaeth a'r unigolyn. (2) Rhaid i adolygiad o gynllun personol gynnwys adolygiad o'r graddau y mae'r unigolyn wedi gallu cynrychioli safbwyntiau'r unigolyn neu sicrhau bod y safbwyntiau hynny yn cael eu cynrychioli. (3) Wrth gynnal adolygiad o dan y rheoliad hwn, rhaid i'r darparwr gwasanaeth gynnwys yr unigolyn ac unrhyw gynrychiolydd. Ond nid yw'n ofynnol i'r darparwr gwasanaeth gynnwys cynrychiolydd— (a) os yw'r unigolyn yn oedolyn neu'n blentyn 16 oed neu drosodd ac nad yw'r unigolyn yn dymuno i'r cynrychiolydd gael ei	• Bydd y cynllun personol yn cael ei adolygu'n barhaus ac yn cael ei ddiwygio a'i ddatblygu i adlewyrchu'r newidiadau yn angen yr unigolyn am eiriolaeth. • Bydd y cynllun yn cael ei adolygu ar adegau y cytunir arnynt â'r unigolyn a bydd hynny'n gynnwys i ba raddau y maent wedi gallu mynegi eu barn, eu dymuniadau a'u teimladau. • Bydd adolygiadau'n cael eu cynnal gyda'r unigolyn a, lle y bo hynny'n briodol, gyda'u cynrychiolydd, gyda chytundeb yr unigolyn.

gynnwys; neu (b) pe byddai cynnwys y cynrychiolydd yn anghyson â llesiant yr unigolyn. (4) Ar ôl cwblhau unrhyw adolygiad sy'n ofynnol gan y rheoliad hwn, rhaid i'r darparwr gwasanaeth ystyried a ddylai'r cynllun personol gael ei ddiwygio a diwygio'r cynllun fel y bo angen.	
---	--

Rheoliad 14	Canllawiau
Cofnodion o gynlluniau personol 14. Rhaid i'r darparwr gwasanaeth— (a) cadw cofnod o'r canlynol— (i) y cynllun personol ac unrhyw gynllun diwygiedig, a (ii) canlyniad unrhyw adolygiad, a (b) rhoi copi o'r cynllun personol ac unrhyw gynllun diwygiedig i— (i) yr unigolyn, (ii) unrhyw gynrychiolydd, oni bai nad yw hyn yn briodol neu y byddai'n anghyson â llesiant yr unigolyn.	• Bydd copi o'r cynllun personol ac unrhyw adolygiad ohono ar gael ar fformat ac mewn iaith sy'n briodol ar gyfer anghenion yr unigolyn. • Bydd unigolion, yr awdurdod sy'n lleoli (os yw'n berthnasol) ac unrhyw gynrychiolwyr yn cael gwybod ynghylch sut gallant gael gafael ar y cynllun personol.

1.4 Y gofynion ar ddarparwyr gwasanaethau o ran y wybodaeth y mae'n rhaid ei rhoi i unigolion wrth gychwyn darparu eiriolaeth (Rhan 5)

Bwriad Rhan 5 o'r Rheoliadau yw sicrhau bod unigolion yn cael gwybodaeth am y gwasanaeth i'w galluogi:

- i ddeall diwylliant ac ethos y gwasanaeth yn glir;
- i wybod pa wasanaethau y gallant ddisgwyl eu cael;
- sut darperir gwasanaethau; a thelerau ac amodau'r gwasanaeth.

Dylai hyn alluogi unigolion, yr awdurdodau sy'n eu lleoli, ac unrhyw gynrychiolwyr i ddeall yn dda sut mae'r gwasanaeth yn gweithio o ran darparu eiriolaeth. Bydd y canllawiau'n rhoi'r wybodaeth i unigolion, yr awdurdodau sy'n lleoli ac unrhyw gynrychiolwyr sydd ei hangen arnynt ynglŷn â sut i leisio pryderon a chwyno wrth ddarparwyr gwasanaethau os na fyddant yn fodlon â'r gwasanaeth ac maent yn dweud sut mae uwchgyfeirio'r pryderon hyn os na fyddant yn fodlon â'r ymateb.

Rheoliad 15	Canllawiau
Gwybodaeth am y gwasanaeth 15.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth lunio canllaw ysgrifenedig ar y gwasanaeth. (2) Rhaid i'r canllaw— (a) cael ei ddyddio, ei adolygu o leiaf bob blwyddyn a'i ddiweddarau fel y bo angen; (b) bod mewn iaith, arddull, cyflwyniad a fformat priodol, gan roi sylw i'r datganiad o ddiben ar gyfer y gwasanaeth; (c) cael ei roi i bob unigolyn sy'n cael eiriolaeth; (d) cael ei roi i awdurdodau comisiynu; ac (e) cael ei wneud ar gael i eraill ar gais, oni bai nad yw hyn yn briodol neu y byddai'n anghyson â llesiant unigolyn. (3) Rhaid i'r canllaw gynnwys gwybodaeth am sut i godi pryder neu wneud cwyn. (4) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod pob unigolyn yn	• Bydd canllaw ysgrifenedig ar gael i unigolion, comisiynydd y gwasanaeth ac unrhyw gynrychiolwyr, sy'n rhoi gwybodaeth am y gwasanaeth. • Bydd y canllaw mewn iaith syml ac ar fformat sy'n adlewyrchu anghenion, oedran a lefel ddealltwriaeth y sawl y bwriedir y gwasanaeth ar ei gyfer. Bydd y llawlyfr ar gael mewn fformatau a thrwy gyfryngau sydd ar gael yn hwylus ac yn briodol i'r gynulleidfa. Er enghraifft, iaith briodol ac iaith o ddewis yr unigolyn, print mawr, sain, cymhorthion cyfrifiadurol a gweledol. Os bydd gofyn, defnyddir y dull cyfathrebu a ffeirir gan yr unigolion i'w esbonio. • Os bydd gofyn, rhoddir cymorth i unigolion ddeall cynnwys y llawlyfr a'r hyn mae'n ei olygu iddynt hwy.

cael unrhyw gymorth sy'n angenrheidiol i'w alluogi i ddeall yr wybodaeth a gynhwysir yn y canllaw.

- Bydd y llawlyfr yn rhestru'r meysydd sy'n ofynnol o dan reoliad 15(3) a bydd hefyd yn cynnwys y canlynol:
 - trefniadau ar gyfer croesawu a chefnogi unigolion
 - ethos, diwylliant a blaenoriaethau'r gwasanaeth a reoleiddir, gan gynnwys crynodeb o'r datganiad o ddiben
 - sut i gael gafael ar yr adroddiad arolygu diweddaraf a luniwyd gan reoleiddiwr y gwasanaeth
 - y staff allweddol a fydd yn rhoi cymorth i'r unigolyn;
 - sut i gysylltu â'r unigolyn cyfrifol
 - y weithdrefn gwyno a sut mae gwneud cwyn
 - manylion cyswllt a rôl Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, rheoleiddiwr y gwasanaeth a'r Comisiynydd Plant (fel y bo'n briodol)
 - mynediad, a help i gael mynediad at, ddyfeisiau cyfathrebu digidol perthnasol a/neu dechnoleg gynorthwyol
 - trefniadau ar gyfer mynegi barn a chymryd rhan yn y ffordd y caiff y gwasanaeth ei gynnal
 - telerau ac amodau, gan gynnwys o dan ba amgylchiadau y gellid rhoi'r gorau i ddarparu'r gwasanaeth a chyfnodau rhybudd
 - sut gall unigolion gael gafael ar eu cofnodion eu hunain.

1.5 Y gofynion ar ddarparwyr gwasanaethau o ran safon yr eiriolaeth a ddarperir (Rhan 6)

Bwriad Rhan 6 o'r Rheoliadau yw sicrhau bod unigolion yn cael y gwasanaeth eirioli sy'n eu galluogi i gyflawni'r canlyniadau gorau posibl. Bydd y gwasanaeth yn cael ei gynllunio drwy ymgynghori â'r unigolyn a bydd yn ystyried ei ddymuniadau a'i ddyheadau personol ac unrhyw beryglon ac anghenion arbenigol sy'n llywio'r eiriolaeth.

Mae hyn yn cynnwys:

- darparu eiriolaeth sy'n diwallu anghenion eiriolaeth yr unigolyn;
- darparu staff sydd â'r wybodaeth, y sgiliau a'r medrusrwydd i ddiwallu anghenion eiriolaeth yr unigolyn;
- sicrhau bod gan staff y sgiliau iaith a chyfathrebu priodol;
- cynllunio a rhoi staff ar waith i sicrhau dilyniant yn y gwasanaeth;
- ymgynghori â'r asiantaethau a'r arbenigwyr perthnasol lle bydd gofyn a cheisio cymorth ganddynt.

Rheoliad 16	Canllawiau
Safonau gwasanaeth 16.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau y darperir eiriolaeth mewn ffordd— (a) sy'n galluogi unigolion i fynegi eu safbwyntiau ac i sicrhau bod y safbwyntiau hynny yn cael eu cynrychioli; a (b) sy'n diogelu, yn hybu ac yn cynnal diogelwch a llesiant unigolion. (2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau y darperir eiriolaeth i bob unigolyn yn unol â chynllun personol yr unigolyn. (3) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau y darperir yr eiriolaeth mewn ffordd— (a) sy'n cynnal perthnasoedd personol a phroffesiynol da ag unigolion a staff; a (b) sy'n annog ac yn cynorthwyo staff i gynnal perthnasoedd personol a phroffesiynol da ag unigolion. (4) Os nad yw'r darparwr gwasanaeth, o ganlyniad i newid yn	• Bydd dulliau'r darparwr gwasanaeth o ran gwasanaethau eiriolaeth wedi'u nodi'n glir yn y datganiad o ddiben. • Mae polisïau a gweithdrefnau yn gymorth i alluogi unigolion i fynegi eu safbwyntiau ac i sicrhau bod eu safbwyntiau'n cael eu cynrychioli; • Mae polisïau a gweithdrefnau yn cynnwys darparu eiriolaeth sy'n unol ag unrhyw ddeddfwriaeth a chanllawiau cenedlaethol cyfredol ac yn adlewyrchu ymarfer sy'n seiliedig ar dystiolaeth. • Bydd darparwyr gwasanaeth yn sicrhau bod yr eiriolaeth yn cael ei ddarparu mewn modd urddasol gan ddangos parch, a bydd staff yn rhyngweithio'n ystyrllon ac yn meddu ar agwedd gadarnhaol llawn gofal at unigolion. • Bydd darparwyr gwasanaeth yn sicrhau bod yr eiriolaeth yn cael

amgylchiadau'r unigolyn, yn gallu diwallu'r anghenion hynny mwyach, hyd yn oed ar ôl gwneud unrhyw addasiadau rhesymol, rhaid i'r darparwr roi hysbysiad ysgrifenedig o hyn i'r unigolyn, unrhyw gynrychiolydd a chomisiynydd y gwasanaeth ar unwaith. (5) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth ystyried a oes ar unigolyn angen cyngor neu gynhorthwy cyfreithiol neu gyngor neu gynhorthwy arbenigol arall a chymryd pob cam rhesymol i gael y cyngor hwnnw neu'r cynhorthwy hwnnw.	eu darparu'n unol ag unrhyw gynllun personol a'i fod yn helpu'r unigolion i fynegi eu safbwyntiau ac i gyflawni'r canlyniadau gorau posibl. • Bydd y cynlluniau personol yn cynnwys digon o fanylion i lywio a galluogi'r staff er mwyn iddynt ddiwallu anghenion eiriolaeth yr unigolyn.
--	--

Rheoliad 17	Canllawiau
Iaith a chyfathrebu 17. Rhaid i'r darparwr gwasanaeth gymryd camau rhesymol i ddiwallu anghenion iaith a chyfathrebu unigolion.	• Bydd gan ddarparwyr gwasanaethau drefniadau ar waith i helpu unigolion â'u hanghenion iaith a chyfathrebu penodol yn unol â'r datganiad o ddiben. Os bydd angen, bydd hyn yn cynnwys rhoi camau ar waith i sicrhau bod unigolion yn gallu cyfathrebu'n ystyrlon. Mae hyn yn cynnwys: ○ cyfathrebu â'r unigolyn yn yr iaith sy'n unol ag angen a dewis yr unigolyn; ○ dulliau cyfathrebu ychwanegol lle y bo hynny'n briodol. • Bydd darparwyr gwasanaeth yn nodi anghenion cyfathrebu unigolyn wrth benderfynu a all y gwasanaeth ddiwallu ei angen am eiriolaeth. • Bydd darparwyr gwasanaeth yn sicrhau bod cymhorthion ac offer sydd eu hangen i helpu unigolyn i gyfathrebu ar waith, ar gael yn hwylus, yn cael eu cynnal a'u cadw a bod staff yn gwybod sut i'w defnyddio. • Bydd darparwyr gwasanaeth yn cynnig gwasanaeth yn Gymraeg i unigolion sydd â'r Gymraeg yn iaith gyntaf iddynt, neu'n gweithio tuag at gynnig hynny.

Rheoliad 18	Canllawiau
Parch a sensitifrwydd 18.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod unigolion yn cael eu trin â pharch a sensitifrwydd. (2) Mae hyn yn cynnwys, ond nid yw'n gyfyngedig i— (a) parchu preifatrwydd ac urddas yr unigolyn; (b) hybu ymreolaeth ac annibyniaeth yr unigolyn; (c) rhoi sylw i unrhyw nodweddion gwarchodedig perthnasol (fel y'u diffinnir yn adran 4 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010) yr unigolyn.	• Bydd darparwyr gwasanaeth yn sicrhau: ○ y gwrandewir ar unigolion ac y cyfathrebir â hwy mewn modd cwrtais a pharchus, ac mai eu hanghenion eiriolaeth yw prif ganolbwynt sylw'r staff ○ bod unigolion yn cael eu trin â pharch ac yn teimlo bod gwerth yn cael ei roi arnynt. • Bydd darparwyr gwasanaethau yn sicrhau nad yw unigolion yn dioddef gwahaniaethu o fewn eu gwasanaethau. • Bydd darparwyr gwasanaethau yn sicrhau bod unigolion yn ymwybodol o'u hawliau o dan y gyfraith, ac o dan y polisiau cydraddoldeb ac amrywiaeth sydd gan y darparwr gwasanaeth y mae'n cael gwasanaethau ganddo. • Bydd gan ddarparwyr gwasanaethau bolisi ynghylch cadw cyfrinachedd unigolion. Mae hyn yn cynnwys y canlynol, ond nid yw'n gyfyngedig i hynny: ○ Dull y darparwr gwasanaeth o ran cyfrinachedd ○ Yr amgylchiadau lle caiff darparwr gwasanaeth dorri cyfrinachedd ○ Rolau a chyfrifoldebau'r staff a'r bobl eraill sy'n gweithio yn y gwasanaeth ○ Bod y polisiau a'r gweithdrefnau yn unol â'r ddeddfwriaeth a'r canllawiau cenedlaethol cyfredol.

Rheoliad 19	Canllawiau
Cyfrinachedd 19.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth barchu hawliau'r unigolyn i gyfrinachedd. (2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth gael polisi yn ei le ynghylch cyfrinachedd unigolion, sy'n cynnwys yr amgylchiadau pan ganiateir i hawl unigolyn i gyfrinachedd gael ei threchgu, a rhaid iddo weithredu'r gwasanaeth yn unol â'r polisi.	• Mae gan ddarparwyr gwasanaethau bolisi yn ei le ynghylch cadw cyfrinachedd unigolion. Mae hyn yn cynnwys ond nid yn gyfyngedig i'r canlynol: ○ Dull gweithredu'r darparwr o ran cyfrinachedd; ○ Yr amgylchiadau pan gaiff darparwr dorri'r amodau cyfrinachedd; ○ Rolau a chyfrifoldebau'r staff ac eraill sy'n gweithio yn y gwasanaeth; • Mae'r polisiâu a'r gweithdrefnau yn unol â'r ddeddfwriaeth a'r canllawiau cenedlaethol cyfredol.

1.6 Y gofynion ar ddarparwyr gwasanaethau – Diogelu (Rhan 7)

Bwriad Rhan 7 o'r Rheoliadau yw sicrhau bod gan ddarparwyr gwasanaethau y mecanweithiau ar waith i ddiogelu unigolion agored i niwed y maent yn darparu eiriolaeth ar eu cyfer.

Bydd hyn yn cynnwys trefniadau sydd:

- yn rhoi cymorth i unigolion agored i niwed sy'n defnyddio'r gwasanaeth;
- yn cefnogi ac yn sylfaen i wybodaeth y staff, eu dealltwriaeth a'u sgiliau o ran sylwi ar y peryglon a'r camau i'w cymryd pan amheuir bod cam-drin, esgeulustod neu driniaeth amhriodol;
- yn sicrhau bod cydweithio'n digwydd â phartneriaid i atal a chymryd camau pan amheuir bod cam-drin, esgeulustod neu driniaeth amhriodol.

Rheoliad 20	Canllawiau
Diogelu - gofyniad cyffredinol 20. Rhaid i'r darparwr gwasanaeth ddarparu'r gwasanaeth mewn ffordd sy'n sicrhau bod unigolion yn ddiogel ac yn cael eu hamddiffyn rhag camdriniaeth, esgeulustod a thriniaeth amhriodol.	• Pan fyddant yn dechrau defnyddio'r gwasanaeth, rhoddir gwybodaeth i unigolion a'u cynrychiolwyr am ddiogelu, sut mae lleisio pryder, gan ddweud wrthynt fod cymorth ar gael i'w galluogi i wneud hynny. • Bydd y staff yn gallu cael gafael ar bolisi a gweithdrefnau diogelu sydd wedi'u diweddarau. • Adeg eu sefydlu, bydd y staff yn cael hyfforddiant perthnasol er mwyn iddynt ddeall diogelu ac amddiffyn unigolion agored i niwed. Bydd hyn yn cynnwys trefniadau diogelu mewnol a lleol gan gynnwys sut mae lleisio pryder (chwythu'r chwiban). • Bydd y staff yn cael eu hyfforddi'n gyson yn unol â'r argymhellion diogelu lleol. • Bydd y staff yn ymwybodol o'u cyfrifoldebau unigol am leisio

	pryder er mwyn sicrhau diogelwch a llesiant unigolion. • Bydd darparwyr gwasanaeth yn rhoi cymorth i staff sydd am leisio pryder ynghylch diogelu (chwythu'r chwiban). • Bydd darparwyr gwasanaeth yn gweithio mewn partneriaeth ag asiantaethau a gweithwyr proffesiynol perthnasol eraill i asesu a rheoli risg i unigolion sy'n defnyddio'r gwasanaeth a chymryd rhan yn y broses ddiogelu. • Bydd cofnodion ynghylch atgyfeiriadau a chanlyniadau diogelu'n cael eu cadw er mwyn gallu goruchwyllo diogelu o fewn y gwasanaeth a chraffu arno. Rhaid i'r broses o ddiogelu oedolion/plant sy'n agored i risg gael ei goruchwyllo gan y rheolwr a'r unigolyn cyfrifol a rhaid i hynny ddigwydd o fewn y strwythur llywodraethu gan sefydlu trefniadau goruchwyllo ar lefel y bwrdd. • Bydd y darparwr gwasanaeth yn sicrhau bod canlyniadau sy'n codi wrth atgyfeirio unrhyw achos yn ymwneud â diogelwch yn cael ei gyfleu i'r unigolyn mewn dull sy'n briodol i'w oed, lefel ei ddealltwriaeth ac yn ystyried ei gyflwr penodol ac unrhyw anghenion o ran cyfathrebu.
--	--

Rheoliad 21	Canllawiau
Polisiau a gweithdrefnau diogelu 21.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth gael polisiau a gweithdrefnau yn eu lle ar gyfer— (a) atal camdriniaeth, esgeulustod a thriniaeth amhriodol, a (b) ymateb i unrhyw honiad neu dystiolaeth o gamdriniaeth,	• Bydd polisi a gweithdrefn diogelu ar waith. • Bydd y polisiau a'r gweithdrefnau'n unol â'r ddeddfwriaeth gyfredol, canllawiau cenedlaethol a gweithdrefnau diogelu lleol ar gyfer oedolion a phlant.

esgeulustod neu driniaeth amhriodol. (2) Yn y rheoliad hwn, cyfeirir at bolisïau a gweithdrefnau o'r fath fel bolisïau a gweithdrefnau diogelu. (3) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod ei bolisïau a'i weithdrefnau diogelu yn cael eu gweithredu'n effeithiol. (4) Yn benodol, pan fo honiad neu dystiolaeth o gamdriniaeth, esgeulustod neu driniaeth amhriodol, rhaid i'r darparwr gwasanaeth— (a) gweithredu yn unol â'i bolisïau a'i weithdrefnau diogelu; (b) cymryd camau gweithredu ar unwaith i sicrhau diogelwch pob unigolyn y darperir gwasanaethau eirioli ar ei gyfer; (c) gwneud atgyfeiriadau priodol i asiantaethau eraill; a (d) cadw cofnod o unrhyw dystiolaeth neu sylwedd unrhyw honiad, unrhyw gamau gweithredu a gymerir ac unrhyw atgyfeiriadau a wneir.	• Bydd y polisi a'r gweithdrefnau diogelu'n cynnwys rolau unigol a chyfrifoldebau staff neu bobl eraill sy'n gweithio yn y gwasanaeth o ran derbyn ac adrodd am honiadau o gam-drin, esgeulustod neu driniaeth amhriodol neu amheuaeth o gam-drin, esgeulustod neu driniaeth amhriodol. Bydd hyn yn cynnwys cyfarwyddiadau i'r staff am y camau i'w cymryd a'r mecanweithiau ar gyfer cyfeirio pobl at yr awdurdod lleol ac at bartneriaid ac asiantaethau perthnasol eraill. • Bydd darparwyr gwasanaeth yn sicrhau bod defnyddwyr gwasanaethau yn gwybod am eu hawl i gael Eiriolaeth Broffesiynol Annibynnol o dan Ddeddf 2014.
--	---

Dehongli Rhan 7

22. Yn y Rhan hon—

ystyr “camdriniaeth” (“abuse”) yw camdriniaeth gorfforol, rywiol, seicolegol, emosiynol neu ariannol ac, mewn perthynas â phlentyn, unrhyw niwed arall.

At ddibenion y diffiniad hwn—

(a) mae “camdriniaeth ariannol” yn cynnwys—

(i) bod arian neu eiddo arall person yn cael ei ddwyn;

(ii) bod person yn cael ei dwyllo;

(iii) bod person yn cael ei roi o dan bwysau mewn perthynas ag arian neu eiddo arall;

(iv) bod arian neu eiddo arall person yn cael ei gamddefnyddio;

(b) mae i “niwed” yr un ystyr ag yn adran 197(1) o Ddeddf 2014;

mae “triniaeth amhriodol” (“improper treatment”) yn cynnwys gwahaniaethu neu atal anghyfreithlon, gan gynnwys amddifadu amhriodol o ryddid o dan delerau Deddf Galluedd Meddyliol 2005().

mae i “esgeulustod” (“neglect”) yr un ystyr ag yn adran 197(1) o Ddeddf 2014;

1.7 Y gofynion ar ddarparwyr gwasanaethau o ran staffio (Rhan 8)

Bwriad Rhan 8 o'r Rheoliadau yw sicrhau bod unigolion yn cael cymorth gan nifer briodol o staff sydd â'r wybodaeth, y cymhwysedd, y sgiliau a'r cymwysterau i ddarparu'r lefelau eiriolaeth sy'n ofynnol er mwyn diwallu anghenion eiriolaeth yr unigolyn.

Bydd gan ddarparwyr gwasanaethau y canlynol ar waith:

- polisïau a gweithdrefnau sylfaenol ar gyfer recriwtio;
- arferion trwyadl ar gyfer recriwtio ac archwilio cefndir staff;
- strwythur rheoli a staffio sy'n ategu'r datganiad o ddiben ac sy'n berthnasol i anghenion unigolion;
- strwythur rheoli, systemau a phrosesau ar gyfer sefydlu staff, eu goruchwyllo'n barhaus, eu hyfforddi a'u datblygu.

Rheoliad 23	Canllawiau
Staffio - gofynion cyffredinol 23. Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau ar bob adeg fod nifer digonol o staff sydd â'r cymwysterau, yr hyfforddiant, y sgiliau, y cymhwysedd a'r profiad addas yn cael eu defnyddio i weithio yn y gwasanaeth, gan roi sylw i'r datganiad o ddiben ar gyfer y gwasanaeth.	• Bydd gan ddarparwyr gwasanaethau ddull mesuradwy, systematig amlwg ar waith i bennu nifer y staff a'r ystod o sgiliau/cymwysterau sy'n ofynnol er mwyn darparu gwasanaethau eiriolaeth sy'n rhoi cymorth i unigolion gyflawni eu hanghenion eiriolaeth. Mae hyn yn ystyried, ond heb fod yn gyfyngedig i'r canlynol: ◦ y datganiad o ddiben ◦ y gwahanol lefelau o wybodaeth, sgiliau a chymhwysedd sy'n ofynnol i ddiwallu anghenion penodol unigolyn ar y cyd ac fel unigolyn. • Bydd trefniadau ar waith i ymateb i salwch neu absenoldeb staff er mwyn sicrhau bod anghenion eiriolaeth yr unigolyn yn cael eu diwallu.

Rheoliad 24	Canllawiau
Addasrwydd staff 24.—(1) Ni chaiff y darparwr gwasanaeth— (a) cyflogi person o dan gontract cyflogaeth i weithio yn y gwasanaeth oni bai bod y person hwnnw yn addas i wneud hynny; (b) caniatáu i wirfoddolwr weithio yn y gwasanaeth oni bai bod y person hwnnw yn addas i wneud hynny; (c) caniatáu i unrhyw berson arall weithio yn y gwasanaeth mewn swydd y gall, yng nghwrs ei ddyletswyddau, gael cysylltiad rheolaidd ynddi ag unigolion hyglwyf neu â phersonau hyglwyf eraill oni bai bod y person hwnnw yn addas i wneud hynny. (2) At ddibenion paragraff (1), nid yw person yn addas i weithio yn y gwasanaeth oni bai— (a) bod y person yn addas o ran ei uniondeb ac o gymeriad da; (b) bod gan y person y cymwysterau, y sgiliau, y cymhwysedd a'r profiad sy'n angenrheidiol ar gyfer y gwaith y mae'r person hwnnw i'w wneud; (c) bod y person, oherwydd ei iechyd, ar ôl i addasiadau rhesymol gael eu gwneud, yn gallu cyflawni'n briodol y tasgau sy'n rhan annatod o'r gwaith y mae'r person hwnnw wedi ei gyflogi neu ei gymryd ymlaen ar ei gyfer; (d) bod y person wedi darparu gwybodaeth neu ddogfennaeth lawn a boddhaol, yn ôl y digwydd, mewn cysylltiad â phob un o'r materion a bennir yn Rhan 1 o Atodlen 1 a bod yr wybodaeth hon neu'r ddogfennaeth hon ar gael yn y gwasanaeth i'r rheoleiddiwr gwasanaethau edrych arni; (e) pan fo'r person wedi ei gyflogi gan y darparwr gwasanaeth i reoli'r gwasanaeth, fod y person wedi ei gofrestru fel rheolwr gofal cymdeithasol â Gofal Cymdeithasol Cymru. (3) Rhaid i gais gael ei wneud am y dystysgrif y cyfeirir ati ym mharagraffau 2 a 3 o Atodlen 1 (y cyfeirir ati yn y rheoliad hwn fel "tystysgrif GDG") gan neu ar ran y darparwr gwasanaeth at ddiben	• Bydd gan ddarparwyr gwasanaethau systemau trwyadl ar waith ar gyfer dethol ac archwilio cefndir pob aelod o'r staff a gwirfoddolwyr er mwyn iddynt allu penderfynu a ddylid eu penodi neu eu gwrthod. Mae hyn yn cynnwys y wybodaeth sydd yn atodlen 1 o'r Rheoliadau. Mae hyn hefyd yn cynnwys sicrhau cywirdeb y geiradaon a'r gyflogaeth. • Os defnyddir staff asiantaeth, bydd darparwyr gwasanaeth yn sicrhau bod yr un archwiliadau'n cael eu cynnal ar eu cyfer ag a gynhelir ar gyfer staff a gyflogir yn barhaol, a bydd ganddynt dystiolaeth i ddangos bod yr archwiliadau hyn wedi'u gwneud. Gallai hyn gynnwys cadarnhad a rhestrau gwirio a ddarperir gan unrhyw asiantaeth. • Rhoddir ystyriaeth gadarnhaol i gynnwys unigolion sy'n defnyddio'r gwasanaeth wrth recriwtio staff newydd. • Bydd gan ddarparwyr gwasanaethau broses ar waith i sicrhau bod staff wedi cofrestru'n briodol â rheoleiddiwr proffesiynol a'r cofrestrriad hwnnw'n un cyfredol lle bydd gofyn neu, lle y bo hynny'n berthnasol, eu bod ar gofrestr wirfoddol achrededig. • Wedi ystyried yr holl wybodaeth sydd ar gael, dylai darparwyr gwasanaethau benderfynu a oes gan yr unigolyn y sgiliau, y cymwysterau a'r cymeriad angenrheidiol i gyflawni'r rôl y mae'n cael ei gyflogi/ei roi ar waith i'w chyflawni. • Os na fydd staff yn cyflawni'r meini prawf addasrwydd mwyach a nodir yn rheoliad 24(2), bydd y darparwyr gwasanaethau yn cymryd camau priodol yn ddi-oed i sicrhau na fydd risg i unigolion. Er enghraifft, gallai hyn gynnwys: ○ hyfforddi a mentora;

asesu addasrwydd person ar gyfer y swydd y cyfeirir ati ym mharagraff (1). Ond nid yw'r gofyniad hwn yn gymwys os yw'r person sy'n gweithio yn y gwasanaeth wedi ei gofrestru â gwasanaeth diweddarau'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (y cyfeirir ato yn y rheoliad hwn fel "gwasanaeth diweddarau'r GDG").

(4) Pan fo person sy'n cael ei ystyried ar gyfer swydd y cyfeirir ati ym mharagraff (1) wedi ei gofrestru â gwasanaeth diweddarau'r GDG, rhaid i'r darparwr gwasanaeth wirio statws tystysgrif GDG y person at ddiben asesu addasrwydd y person hwnnw ar gyfer y swydd honno.

(5) Pan fo person a benodir i swydd y cyfeirir ati ym mharagraff (1) wedi ei gofrestru â gwasanaeth diweddarau'r GDG, rhaid i'r darparwr gwasanaeth wirio statws tystysgrif GDG y person o leiaf bob blwyddyn.

(6) Pan na fo person a benodir i swydd y cyfeirir ati ym mharagraff (1) wedi ei gofrestru â gwasanaeth diweddarau'r GDG, rhaid i'r darparwr gwasanaeth wneud cais am dystysgrif GDG newydd mewn cysylltiad â'r person hwnnw o fewn tair blynedd i ddyroddi'r dystysgrif y gwneir cais amdani yn unol â pharagraff (3) ac wedi hynny rhaid i geisiadau pellach o'r fath gael eu gwneud o leiaf bob tair blynedd.

(7) Os nad yw person sy'n gweithio yn y gwasanaeth yn addas i weithio yn y gwasanaeth mwyach o ganlyniad i beidio â bodloni un neu ragor o'r gofynion ym mharagraff (2), rhaid i'r darparwr gwasanaeth—

(a) cymryd camau gweithredu angenrheidiol a chymesur i sicrhau y cydymffurfir â'r gofynion perthnasol;

(b) pan fo'n briodol, hysbysu—

(i) y corff rheoleiddiol neu broffesiynol perthnasol;

(ii) y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd.

(8) Yn y rheoliad hwn, ystyr "y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd" a'r "GDG" yw'r corff a sefydlir gan adran 1 o Ddeddf Diogelu Grwpiau Hyglwyf 2006.

- darparu hyfforddiant a goruchwyliaeth ychwanegol;
 - defnyddio gweithdrefnau disgyblu.
- Bydd darparwyr gwasanaeth yn sicrhau bod staff yn cydymffurfio â'r codau ymarfer proffesiynol a, lle y bo hynny'n briodol, bydd darparwyr yn atgyfeirio achosion at y cyrff proffesiynol perthnasol yn achos staff lle mae amheuaeth ynghylch pa mor addas ydynt.
 - Os oes unrhyw bryderon bod aelod o staff wedi cam-drin unigolyn neu wedi rhoi unigolyn mewn perygl o gael ei gam-drin, bydd y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd ac unrhyw gorff cofrestru proffesiynol perthnasol yn cael gwybod gan y darparwr gwasanaeth yn ddi-oed.

Rheoliad 25	Canllawiau
Cefnogi a datblygu staff 25.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth gael polisi yn ei le ar gyfer cefnogi a datblygu staff. (2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod unrhyw berson sy'n gweithio yn y gwasanaeth (gan gynnwys person y caniateir iddo weithio fel gwirfoddolwr)— (a) yn cael cyfnod sefydlu sy'n briodol i'w rôl; (b) yn cael ei wneud yn ymwybodol o'i gyfrifoldebau ei hun a chyfrifoldebau staff eraill; (c) yn cael ei oruchwylio a'i arfarnu'n briodol; (d) yn cael hyfforddiant craidd sy'n briodol i'r gwaith sydd i'w wneud ganddo; (e) yn cael hyfforddiant arbenigol fel y bo'n briodol; (f) yn cael cymorth a chynorthwyo i gael unrhyw hyfforddiant pellach sy'n briodol i'r gwaith y mae'n ei wneud. (3) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod unrhyw berson a gyflogir i weithio yn y gwasanaeth yn cael ei gefnogi i gynnal ei gofrestrriad â'r corff rheoleiddiol neu alwedigaethol priodol.	• Bydd darparwyr gwasanaeth yn sicrhau bod ganddynt raglen sefydlu sy'n rhoi'r adnoddau i bob aelod newydd o staff i fod yn hyderus yn eu rolau ac ymarfer, a'u galluogi i wneud cyfraniad cadarnhaol at les unigolion sy'n defnyddio'r gwasanaeth. • Pan ddefnyddir staff asiantaeth, rhoddir cyflwyniad i'r gwasanaeth iddynt sy'n cynnwys, ond heb ei gyfyngu i'r canlynol: ○ y datganiad o ddiben ○ polisïau a gweithdrefnau craidd ○ trefniadau rheoli. • Bydd pob aelod o staff yn cael eu harfarnu bob blwyddyn a bydd hynny'n gyfle i roi adborth am eu perfformiad a nodi meysydd lle bydd angen hyfforddiant a datblygu er mwyn eu cynorthwyo yn eu rôl. • Bydd staff yn cael cymorth i ddilyn hyfforddiant, i ddysgu ac i ddatblygu i'w galluogi i gyflawni gofynion eu rôl a diwallu anghenion unigolion sy'n defnyddio'r gwasanaeth. • Bydd darparwyr gwasanaeth yn dadansoddi'r anghenion hyfforddi bob blwyddyn (neu cyn hynny os bydd angen) er mwyn sicrhau bod gan staff y sgiliau a'r cymhwysedd perthnasol i ddiwallu anghenion unigolion yn unol â'r datganiad o ddiben ar gyfer y gwasanaeth. • Bydd darparwyr gwasanaeth yn cadw cofnod ysgrifenedig o'r holl hyfforddiant a goruchwyliaeth, sy'n ofynnol a'r hyn sydd wedi'i gwblhau. • Bydd darparwyr gwasanaeth yn cynorthwyo'r holl staff i

	gwblhau, lle y bo hynny'n briodol: ○ hyfforddiant craidd ○ hyfforddiant a gweithgareddau sy'n ofynnol er mwyn iddynt barhau i ddatblygu'n broffesiynol ○ hyfforddiant arall y tybir ei fod yn briodol gan y darparwr gwasanaeth ○ unrhyw hyfforddiant craidd ac arbenigol y bydd Gofal Cymdeithasol Cymru'n nodi ei fod yn gyson â'u rôl.
--	---

Rheoliad 26	Canllawiau
Cydymffurfio â chod ymarfer y cyflogwr 26. Rhaid i'r darparwr gwasanaeth lynu wrth y cod ymarfer ar y safonau ymddygiad ac ymarfer a ddisgwylir oddi wrth bersonau sy'n cyflogi neu sy'n ceisio cyflogi gweithwyr gofal cymdeithasol, y mae'n ofynnol iddo gael ei gyhoeddi gan Ofal Cymdeithasol Cymru o dan adran 112(1)(b) o'r Ddeddf.	• Bydd darparwyr gwasanaeth yn deall eu rôl a'u cyfrifoldebau'n glir gyda golwg ar y Cod Ymarfer i Gyflogwyr Staff Gofal Cymdeithasol (cyhoeddiad Gofal Cymdeithasol Cymru).

Rheoliad 27	Canllawiau
Gwybodaeth ar gyfer staff 27.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau y darperir gwybodaeth i bob person sy'n gweithio yn y gwasanaeth (gan gynnwys unrhyw berson y caniateir iddo weithio fel gwirfoddolwr) am y gwasanaeth a'r ffordd y caiff ei ddarparu. (2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod trefniadau yn eu lle i wneud staff yn ymwybodol o unrhyw godau ymarfer ynghylch y safonau ymddygiad a ddisgwylir oddi wrth weithwyr gofal	• Bydd darparwyr gwasanaeth yn casglu gwybodaeth ac yn ei darparu ar gyfer y staff yn unol â'r datganiad o ddiben. Mae hyn yn cynnwys gwybodaeth am y materion a ganlyn: ○ ethos a diwylliant y gwasanaeth ○ yr ymddygiad a ddisgwylir gan staff neu bobl eraill sy'n gweithio yn y gwasanaeth ○ rolau a chyfrifoldebau staff neu bobl eraill sy'n gweithio yn y gwasanaeth ○ polisïau a gweithdrefnau'r gwasanaeth

cymdeithasol, y mae'n ofynnol iddynt gael eu cyhoeddi gan Ofal Cymdeithasol Cymru o dan adran 112(1)(a) o'r Ddeddf.	○ y gofynion o ran cadw cofnodion ○ cyfrinachedd a gofynion diogelu data ○ gweithdrefnau disgyblu ○ trefniadau ar gyfer riortio pryderon ○ trefniadau ar gyfer pobl yn gweithio ar eu pen eu hunain. • Bydd darparwyr gwasanaeth yn sicrhau bod staff yn gallu cael gafael ar y copïau diweddaraf o'r holl bolisiau, gweithdrefnau a chodau ymarfer, a'u bod yn eu deall. Bydd darparwyr gwasanaeth yn sicrhau bod staff wedi darllen y rhain yn ystod y cyfnod sefydlu ac yn profi aelodau staff eu bod yn eu deall drwy eu goruchwyllo ac adolygu eu perfformiad. • Bydd darparwyr gwasanaeth yn sicrhau bod staff yn cyflawni eu dyletswyddau'n unol â gofynion polisiau a gweithdrefnau. • Bydd yr holl staff yn cael disgrifiad swydd ysgrifenedig sy'n datgan eu cyfrifoldebau'n glir, y dyletswyddau y disgwylir iddynt eu cyflawni ar y pryd a'u llinell atebolrwydd.
--	---

Rheoliad 28	Canllawiau
Gweithdrefnau disgyblu 28.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth roi gweithdrefn ddisgyblu yn ei lle a'i gweithredu. (2) Rhaid i'r weithdrefn ddisgyblu gynnwys— (a) darpariaeth ar gyfer atal dros dro, a chymryd camau gweithredu heb fod mor bell ag atal dros dro, gyflogai er budd diogelwch neu lesiant unigolion; (b) darpariaeth bod methiant ar ran cyflogai i adrodd am achos o gam-drin, neu am amheuaeth o gam-drin, i berson priodol yn sail	• Bydd gan ddarparwyr gwasanaethau bolisi a gweithdrefnau disgyblu, yn unol â'r gyfraith cyflogaeth, i ymdrin â pherfformiad ac ymddygiad gweithiwr. • Os bydd y darparwr gwasanaeth yn dilyn gweithdrefn ddisgyblu ar gyfer gweithiwr a bod y gweithiwr yn ymadael yn ystod y broses ddisgyblu, bydd y darparwr gwasanaeth yn cwblhau'r broses ac yn cytuno ar gosb i'r gweithiwr. Os diswyddo fydd y gosb neu, os nad diswyddo fydd y gosb ond bod natur y camymddwyn yn peri pryder a bod y gweithiwr wedi'i gofrestru

dros ganiatáu cychwyn achos disgyblu.

(3) At ddiben paragraff (2)(b), person priodol yw—

- (a) y darparwr gwasanaeth,
- (b) yr unigolyn cyfrifol,
- (c) swyddog i'r rheoleiddiwr gwasanaethau,
- (d) swyddog i'r awdurdod lleol ar gyfer yr ardal y darperir y gwasanaeth ynddi,
- (e) yn achos cam-drin neu amheuaeth o gam-drin plentyn, swyddog i'r Gymdeithas Genedlaethol er Atal Creulondeb i Blant, neu
- (f) swyddog heddlu.

gyda Gofal Cymdeithasol Cymru, bydd y darparwr gwasanaeth yn hysbysu Gofal Cymdeithasol Cymru am ei benderfyniad.

- Bydd y darparwr gwasanaeth yn sicrhau bod y staff yn ymwybodol o'r gweithdrefnau disgyblu ac unrhyw weithdrefnau cwyno, ac yn eu deall.
- Bydd adroddiad ysgrifenedig am unrhyw ymchwiliadau disgyblu a'r camau a gymerir yn cael ei gadw ar ffeil y gweithiwr yn unol â pholisïau/gweithdrefnau'r sefydliad.

1.8 Y gofynion ar ddarparwyr gwasanaethau o ran safleoedd (Rhan 9)

Bwriad Rhan 9 o'r Rheoliadau yw nodir' hyn sy'n ofynnol gan ddarparwyr gwasanaethau er mwyn sicrhau bod gwasanaeth eiriolaeth yr unigolyn yn cael ei ddarparu mewn lleoliad ac amgylchedd â chyfleusterau a, lle y bo hynny'n berthnasol, cyfarpar sy'n helpu i gyflawni eu canlyniadau personol.

Mae hyn yn cynnwys:

- sicrhau bod systemau a phrosesau ar waith sy'n hybu amgylchedd diogel o safon uchel lle darperir y gwasanaethau;
- sicrhau bod yr amgylchedd ffisegol yn darparu lle i unigolion a mannau cymunedol i ddiwallu eu hanghenion eiriolaeth..

Rheoliadau 29	Canllawiau
Gofyniad cyffredinol 29. Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod y mangreoedd, y cyfleusterau a'r cyfarpar yn addas ar gyfer y gwasanaeth, gan roi sylw i'r datganiad o ddiben ar gyfer y gwasanaeth.	• Rhaid i leoliad, cynllun a maint y safle fod yn addas ar gyfer y gwasanaeth sy'n cael ei ddisgrifio yn y datganiad o ddiben.

Rheoliad 30	Canllawiau
Mangreoedd 30. Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod gan y mangreoedd a ddefnyddir ar gyfer gweithredu'r gwasanaeth gyfleusterau digonol ar gyfer— (a) goruchwyllo staff, (b) storio cofnodion yn ddiogel.	• Bydd gan ddarparwyr gwasanaethau le addas yn y safle, fel ystafell gyfarfod a rennir, i sicrhau preifatrwydd ar gyfer goruchwyllo staff. • Caiff cofnodion eu storio'n ddiogel yn unol â'r gofynion cyfreithiol.

1.9 Y gofynion eraill ar ddarparwyr gwasanaethau (Rhan 10)

Bwriad Rhan 10 o'r Rheoliadau yw sicrhau bod unigolion yn cael eu gwarchod gan wasanaeth sy'n gweithio'n rhagweithiol i sicrhau eu bod yn cael eiriolaeth ac i warchod eu hawliau drwy:

- gadw cofnodion cywir sydd ar gael iddynt hwy a'u cynrychiolwyr;
- cyfathrebu â'r cyrff rheoleiddio perthnasol ac asiantaethau statudol lle bydd pryderon a digwyddiadau arwyddocaol yn effeithio ar unigolion.
- sicrhau gwasanaeth agored a thryloyw drwy hybu polisi a gweithdrefn gwyno hawdd i bobl eu defnyddio;
- cefnogi staff i leisio pryderon am y gwasanaeth drwy weithdrefnau chwythu'r chwiban;
- dangos eu bod yn dysgu yn sgil pryderon a chwynion er mwyn gwella'r gwasanaeth.

Rheoliad 31	Canllawiau
Cofnodion 31.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth gadw a chynnal y cofnodion a bennir yn Atodlen 2 mewn cysylltiad â phob man y darperir y gwasanaeth ynddo, ohono neu mewn perthynas ag ef. (2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth— (a) sicrhau bod cofnodion sy'n ymwneud ag unigolion yn gywir ac yn gyfredol; (b) cadw pob cofnod yn ddiogel; (c) gwneud trefniadau er mwyn i'r cofnodion barhau i gael eu cadw'n ddiogel os bydd y gwasanaeth yn cau; (d) rhoi'r cofnodion ar gael i'r rheoleiddiwr gwasanaethau ar gais; (e) cadw cofnodion sy'n ymwneud ag oedolion am dair blynedd o ddyddiad y cofnod diwethaf; (f) cadw cofnodion sy'n ymwneud â phlant am bymtheng mlynedd o ddyddiad y cofnod diwethaf;	• Bydd polisi a gweithdrefn ar waith ar gyfer rheoli cofnodion. • Bydd y staff yn ymwybodol o'r polisi ac yn deall yn glir y gweithdrefnau ar gyfer rheoli cofnodion. Bydd hyn yn cynnwys hyfforddiant ym maes gwarchod gwybodaeth a'r camau i'w cymryd pan fydd perygl i wybodaeth bersonol gael ei chyfaddawdu. • Bydd darparwyr gwasanaethau yn cadw cofnodion achos mawl o'r gwaith a gafodd ei wneud, gan gynnwys y cynllun personol, gweithgarwch, materion, canlyniadau ac adborth y mae'r plant a'r bobl ifanc yn cytuno â nhw ac yn gallu cael gafael arnynt. • Bydd darparwyr gwasanaeth yn cadw'r holl gofnodion sy'n ofynnol er mwyn amddiffyn unigolion a chynnal y gwasanaeth yn effeithlon yn unol â'r hyn a bennir yn atodlen 2 o'r Rheoliadau.

(g) sicrhau bod unigolion sy'n defnyddio'r gwasanaeth— (i) yn gallu cael mynediad i'w cofnodion; a (ii) yn cael eu gwneud yn ymwybodol eu bod yn gallu cael mynediad i'w cofnodion.	• Bydd cofnodion yn cael eu cadw'n ddiogel, gan gynnwys cofnodion electronig o dan warchodaeth cyfrinair. • Bydd unigolion, eu gofalwyr neu eu cynrychiolwyr a'r staff yn cael gweld unrhyw gofnodion a'r wybodaeth a gedwir amdanynt gan y darparwyr gwasanaethau yn unol â'r gofynion cyfreithiol cyfredol.
--	--

Rheoliad 32	Canllawiau
Hysbysiadau 32.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth hysbysu'r rheoleiddiwr gwasanaethau am y digwyddiadau a bennir yn Atodlen 3. (2) Rhaid i'r hysbysiadau sy'n ofynnol gan baragraff (1) gynnwys manylion y digwyddiad. (3) Oni nodir fel arall, rhaid i hysbysiadau gael eu gwneud yn ddi-oed ac yn ysgrifenedig. (4) Rhaid i hysbysiadau gael eu gwneud yn y modd a'r ffurf sy'n ofynnol gan y rheoleiddiwr gwasanaethau.	• Bydd gan ddarparwyr gwasanaethau drefniadau priodol ar waith er mwyn i'r awdurdod perthnasol gael hysbysiad am y digwyddiadau a restrir yn Atodlen 3 o'r Rheoliadau. • Bydd hysbysiadau'n cael eu gwneud yn ddi-oed, o fewn 24 awr i'r digwyddiad fel arfer.

Rheoliad 33	Canllawiau
Gwrthdaro buddiannau 33. Rhaid i'r darparwr gwasanaeth gael trefniadau effeithiol yn eu lle i nodi, cofnodi a rheoli achosion o wrthdaro buddiannau.	• Bydd darparwyr gwasanaeth yn cynnal systemau priodol ac yn cymryd pob cam rhesymol i sicrhau bod gwrthdaro gwirioneddol neu wrthdaro ymddangosiadol rhwng buddiannau'n cael eu nodi, eu hatal a'u cofnodi'n agored.

Rheoliad 34	Canllawiau
Polisi a gweithdrefn gwyno 34.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth gael polisi cwyno yn ei le a sicrhau bod y gwasanaeth yn cael ei weithredu yn unol â'r polisi hwnnw. (2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth gael trefniadau effeithiol yn eu lle ar gyfer ymdrin â chwynion gan gynnwys trefniadau ar gyfer— (a) nodi cwynion ac ymchwilio iddynt; (b) rhoi ymateb priodol i berson sy'n gwneud cwyn, os yw'n rhesymol ymarferol cysylltu â'r person hwnnw; (c) sicrhau bod camau gweithredu priodol yn cael eu cymryd yn dilyn ymchwiliad; (d) cadw cofnodion sy'n ymwneud â'r materion yn is-baragraffau (a) i (c). (3) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth ddarparu crynodeb o gwynion, ymatebion a chamau gweithredu dilynol i'r rheoleiddiwr gwasanaethau o fewn 28 o ddiwrnodau i gael cais i wneud hynny. (4) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth— (a) dadansoddi gwybodaeth sy'n ymwneud â chwynion a phryderon; a (b) gan roi sylw i'r dadansoddiad hwnnw, nodi unrhyw feysydd i'w gwella.	• Bydd polisi cwynion ar waith. Bydd hyn yn cynnwys manylion y gweithdrefnau fel y'u nodir yn rheoliad 34. • Bydd gan y darparwyr gwasanaethau bolisi cwynion hygyrch sy'n cynnwys cam datrys anffurfiol ac sy'n esbonio: ○ at bwy i droi i drafod pryder/cwyn ○ sut y gellir rhoi cymorth i unigolion i wneud cwyn ○ sut yr ymdrinnir â chwynion ○ y camau a'r amserlen ar gyfer y broses ○ sut i uwchgyfeirio pryder/cwyn at gomisiynydd neu at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru. • Bydd y polisi a'r gweithdrefnau mewn fformat hawdd ei ddarllen. Bydd wedi'i hysbysebu'n dda, ac ar gael yn rhwydd ac yn hwylus i'r unigolion sy'n defnyddio'r gwasanaeth. • Bydd unigolion yn gallu cwyno yn ysgrifenedig neu ar lafar wrth y staff a dylid cydnabod y cwynion hyn oni fyddant yn ddienw. • Bydd staff yn ymwybodol o'r polisi cwyno ac yn deall sut mae ymateb yn briodol i gwynion. • Bydd darparwyr gwasanaeth yn sicrhau bod unrhyw sylwadau neu gwynion yn cael eu cadarnhau, yn cael sylw'n ddi-oed a bod yr achwynydd yn cael gwybod am unrhyw ddatblygiadau. • Bydd adroddiad ysgrifenedig yn cael ei ddarparu i'r achwynydd yn nodi canlyniad y gŵyn ac unrhyw gamau i'w cymryd. • Ceir cydsyniad a sicrheir cyfrinachedd drwy gydol y broses gwyno oni fydd rhwymedigaethau proffesiynol neu statudol sy'n

golygu na fyddai hyn yn bosibl, fel y rheini sy'n ymwneud â diogelu.

- Ni fydd unigolion yn wynebu unrhyw wahaniaethu nac anfantais oherwydd iddynt gyflwyno sylwadau neu gwynion, ac ni roddir y gorau i ddarparu gwasanaeth na chyfyngu ar y gwasanaeth a ddarperir yn sgil hynny ychwaith.
- Bydd systemau ar waith i sicrhau bod pob cwyn yn cael ei hymchwilio yn unol â'r amserlenni sydd wedi'u nodi ym mholisi cwynion y darparwr gwasanaeth. Bydd hyn yn cynnwys y canlynol:
 - cynnal adolygiad i bennu lefel yr ymchwiliad a'r camau y bydd gofyn eu cymryd ar unwaith, gan gynnwys cyfeirio'r achos at yr awdurdodau priodol er mwyn cynnal ymchwiliad. Gallai hyn gynnwys rheoleiddiwr y gwasanaeth neu dimau diogelu'r awdurdod lleol
 - os gwelir bod meysydd lle mae angen gwella neu lle mae'r gwasanaeth yn methu, gweithredu ar y rhain ar unwaith.
- Bydd gan staff a phobl eraill sy'n ymwneud ag ymchwilio i gwynion y lefel gywir o wybodaeth a sgiliau i wneud hyn. Byddant yn deall proses gwyno'r darparwr gwasanaeth a byddant yn gyfarwydd ag unrhyw ganllawiau cyfredol cysylltiedig.
- Bydd cofnodion o gwynion yn cael eu cadw a'u monitro i nodi tueddiadau a meysydd risg lle y gall fod angen cymryd camau.
- Bydd adroddiad ynghylch y camau a gymerir i ymateb i gwynion fel rhan o'r trefniadau llywodraethu ar gyfer y gwasanaeth.

Rheoliad 35	Canllawiau
Chwythu'r chwiban 35.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth gael trefniadau yn eu lle i sicrhau bod pob person sy'n gweithio yn y gwasanaeth (gan gynnwys unrhyw berson y caniateir iddo weithio fel gwirfoddolwr) yn gallu codi pryderon am faterion a all effeithio'n andwyol ar iechyd, diogelwch neu lesiant unigolion y darperir y gwasanaeth ar eu cyfer. (2) Rhaid i'r trefniadau hyn gynnwys— (a) cael polisi chwythu'r chwiban yn ei le a gweithredu yn unol â'r polisi hwnnw; a (b) sefydlu trefniadau i alluogi a chefnogi pobl sy'n gweithio yn y gwasanaeth i godi pryderon o'r fath. (3) Rhaid i'r darparwr sicrhau bod y trefniadau sy'n ofynnol o dan y rheoliad hwn yn cael eu gweithredu'n effeithiol. (4) Pan godir pryder, rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau— (a) yr ymchwilir i'r pryder; (b) y cymerir camau priodol yn dilyn ymchwiliad; (c) y cedwir cofnod o'r ddau beth uchod.	• Bydd polisi a gweithdrefn chwythu'r chwiban ar waith. Mae hyn yn cynnwys: ◦ y drefn ar gyfer lleisio pryder ◦ y dulliau diogelu sydd ar waith ar gyfer staff sy'n lleisio pryder ◦ sut yr ymchwilir i bryderon. • Bydd staff yn ymwybodol o sut mae lleisio pryderon, a byddant wedi cael hyfforddiant ar sut mae gwneud hyn, a bydd mecanweithiau a chymorth ar gael i'w galluogi i wneud hyn. • Bydd cydsyniad a chyfrinachedd yn cael eu sicrhau drwy gydol y broses ymchwilio oni fydd rhwymedigaethau proffesiynol neu statudol sy'n golygu na fyddai hyn yn bosibl, fel y rheini sy'n ymwneud â diogelu. • Ni fydd unigolion yn wynebu unrhyw wahaniaethu nac anfantais yn sgil mynegi eu pryderon. • Cedwir cofnodion o bryderon a'u monitro i nodi tueddiadau a meysydd risg lle y gall fod angen cymryd camau. Bydd camau a gymerir wrth ymateb i chwythu'r chwiban yn cael eu hadrodd fewn y trefniadau llywodraethu.

Pennod 2: Y gofynion ar Unigolion Cyfrifol i sicrhau bod y gwasanaeth yn cael ei reoli'n effeithiol (Rhannau 11 i 15 o'r Rheoliadau)

Bwriad Rhannau 11 i 15 o'r Rheoliadau yw sicrhau bod unigolyn dynodedig ar lefel uwch briodol yn atebol am ansawdd y gwasanaeth a hefyd am gydymffurfio. Bydd y Rheoliadau'n gosod gofynion penodol ar yr unigolyn cyfrifol a bydd yn galluogi rheoleiddiwr y gwasanaeth i gymryd camau yn erbyn y darparwr gwasanaeth ond hefyd yn erbyn yr unigolyn cyfrifol oni chydymffurfir â'r gofynion rheoliadol. Mae'r rheoliadau yn y Rhannau hyn wedi eu gwneud o dan adran 28 o'r Ddeddf.

Bydd yr unigolyn cyfrifol yn gyfrifol am **oruchwylio** rheolaeth y gwasanaeth ac am roi sicrwydd bod y gwasanaeth yn ddiogel, yn cael ei redeg yn dda ac yn cydymffurfio â'r rheoliadau. Bydd yr unigolyn cyfrifol yn gyfrifol am sicrhau bod gan y gwasanaeth reolwr, a digon o adnoddau a chefnogaeth. Nid yr unigolyn cyfrifol fydd yn gyfrifol am reolaeth y gwasanaeth o ddydd i ddydd (heblaw ei fod yn rheolwr hefyd); y rheolwr fydd yn gyfrifol am hyn.

2.1 Y gofynion ar unigolion cyfrifol i sicrhau bod y gwasanaeth yn cael ei reoli'n effeithiol (Rhan 11)

Rheoliad 36	Canllawiau
Goruchwylio'r gwaith o reoli'r gwasanaeth 36. Rhaid i'r unigolyn cyfrifol oruchwylio'r gwaith o reoli'r gwasanaeth, sy'n cynnwys y gofynion penodol a nodir yn y Rhan hon o'r Rheoliadau.	• Bydd yr unigolyn cyfrifol yn dilyn y systemau a'r prosesau a ragnodwyd gan y darparwr gwasanaeth er mwyn galluogi goruchwyliaeth briodol dros reolaeth, ansawdd, diogelwch ac effeithiolrwydd y gwasanaeth. Bydd hyn yn cynnwys sicrhau bod y gwasanaeth yn gwneud y canlynol, ond nid dim ond hynny: ○ canolbwyntio ar les ac anghenion eiriolaeth unigolion; ○ gwrando ar unigolion ○ ymateb yn gadarnhaol i unrhyw bryderon neu gwynion; ○ sicrhau nad yw unigolion yn cael eu rhoi mewn perygl diangen ○ sicrhau'r canlyniadau gorau posibl i unigolion; ○ cyflawni'r datganiad o ddiben ○ cyflogi nifer ddigonol o staff sydd wedi'u hyfforddi, sy'n gymwys ac yn fedrus i gyflawni eu rôl

	○ bod gan y gwasanaeth ddigon o adnoddau, cyfleusterau ac offer. • Bydd gan yr unigolyn cyfrifol systemau i adolygu ac asesu sut mae'r rheolwr yn rhoi camau ar waith a nodwyd yng nghanfyddiadau adroddiadau sicrhau ansawdd mewnol ac arolygu allanol, o fewn yr amserlenni a bennwyd. • Bydd llinellau atebolrwydd, dirprwyo a chyfrifoldeb clir ar gael yn ysgrifenedig rhwng yr unigolyn cyfrifol a'r rheolwr (heblaw mai'r rheolwr yw'r unigolyn cyfrifol hefyd). • Bydd trefniadau ar waith i'r rheolwr allu cysylltu'n uniongyrchol â'r unigolyn cyfrifol yn ogystal â'r cyfle i gyfarfod yn ffurfiol fel rhan o adolygiadau ansawdd yr unigolyn cyfrifol (heblaw mai'r rheolwr yw'r unigolyn cyfrifol hefyd). • Bydd trefniadau ar waith i sicrhau bod y rheolwr yn cael cymorth drwy ei oruchwylio a'i hyfforddi, a rhoi cyfle iddo feddu ar sgiliau ar gyfer ei ddatblygiad proffesiynol sy'n gefn iddo yn ei rôl.
--	---

Rheoliad 37	Canllawiau
Dyletswydd i benodi rheolwr 37.—(1) Rhaid i'r unigolyn cyfrifol benodi person i reoli'r gwasanaeth. Ond nid yw'r gofyniad hwn yn gymwys os yw'r amodau ym mharagraffau (2) neu (3) yn gymwys. (2) Yr amodau yw— (a) bod y darparwr gwasanaeth yn unigolyn; (b) bod y darparwr gwasanaeth yn bwriadu rheoli'r gwasanaeth; (c) bod y darparwr gwasanaeth yn addas i reoli'r gwasanaeth;	• Bydd yr unigolyn cyfrifol yn sicrhau bod rheolwr sydd wedi'i gofrestru â Gofal Cymdeithasol Cymru yn cael ei benodi ac yn ei le i reoli'r gwaith o ddarparu'r gwasanaeth o ddydd i ddydd ar gyfer pob man y darperir y gwasanaeth ynddo, ohono neu mewn perthynas ag ef. • Bydd yr unigolyn cyfrifol yn ysgwyddo'r cyfrifoldeb a'r atebolrwydd dros benodi'r rheolwr, ni waeth a yw'n rhan uniongyrchol o'r broses recriwtio neu beidio.

(d) bod y darparwr gwasanaeth wedi ei gofrestru fel rheolwr gofal cymdeithasol â Gofal Cymdeithasol Cymru; ac (e) bod y rheoleiddiwr gwasanaethau yn cytuno i'r darparwr gwasanaeth reoli'r gwasanaeth. (3) Yr amodau yw— (a) bod y darparwr gwasanaeth yn bartneriaeth, yn gorff corfforaethol neu'n gorff anghorfforedig; (b) bod y darparwr gwasanaeth yn cynnig bod yr unigolyn sydd wedi ei ddynodi fel yr unigolyn cyfrifol am y gwasanaeth i'w benodi i reoli'r gwasanaeth; (c) bod yr unigolyn hwnnw yn addas i reoli'r gwasanaeth; (d) bod yr unigolyn hwnnw wedi ei gofrestru fel rheolwr gofal cymdeithasol â Gofal Cymdeithasol Cymru; ac (e) bod y rheoleiddiwr gwasanaethau yn cytuno i'r unigolyn hwnnw reoli'r gwasanaeth. (4) At ddibenion paragraff (2)(c), nid yw'r darparwr gwasanaeth yn addas i reoli'r gwasanaeth oni bai bod gofynion rheoliad 24(2) (addasrwydd staff) wedi eu bodloni mewn cysylltiad â'r darparwr gwasanaeth. (5) Nid yw'r ddyletswydd ym mharagraff (1) wedi ei chyflawni os yw'r person a benodir i reoli'r gwasanaeth yn absennol am gyfnod o fwy na thri mis.	• Bydd yr unigolyn cyfrifol yn dawel ei feddwl bod yr unigolyn a benodir i fod yn rheolwr y gwasanaeth yn meddu ar y wybodaeth, y sgiliau a'r cymhwysedd priodol i reoli'r gwasanaeth yn ddiogel ac yn ddibynadwy. • Bydd yr unigolyn cyfrifol yn dangos bod diwydrwydd dyladwy wedi'i ddangos wrth benodi'r rheolwr yn ogystal â dilyn gofynion rheoliad 24 (addasrwydd staff). • Os bydd rheolwr yn absennol am gyfnod o fwy na thri mis, bydd y darparwr gwasanaeth yn sicrhau bod rheolwr sydd â'r cymwysterau, y profiad a'r cymhwysedd priodol, ac wedi'i gofrestru â Gofal Cymdeithasol Cymru, yn ei le i reoli'r gwasanaeth.
--	--

Rheoliad 38	Canllawiau
Gofynion o ran addasrwydd ar gyfer penodi rheolwr 38.—(1) Ni chaiff yr unigolyn cyfrifol benodi person i reoli'r gwasanaeth oni bai bod y person hwnnw yn addas i wneud hynny. (2) At ddibenion paragraff (1), nid yw person yn addas i reoli'r gwasanaeth oni bai bod gofynion rheoliad 24(2) (addasrwydd staff) wedi eu bodloni mewn cysylltiad â'r person hwnnw.	• Bydd gan yr unigolyn cyfrifol drefniadau addas i sicrhau bod y rheolwr yn addas ac yn alluog i redeg y gwasanaeth yn unol â'i ddatganiad o ddiben. Bydd hyn yn cynnwys sicrhau: ○ bod gan y rheolwr y cymwysterau priodol ○ bod y rheolwr wedi'i gofrestru â Gofal Cymdeithasol Cymru ○ bod y rheolwr yn brofiadol o ran rheoli gwasanaethau eiriolaeth a darparu'r math o eiriolaeth a ddarperir

	o bod y broses o archwilio cefndir darpar reolwyr yn cynnwys yr archwiliadau perthnasol sy'n ofynnol gan y rheoliadau i dawelu meddwl yr unigolyn cyfrifol bod yr unigolyn yn addas ac yn alluog i weithio gydag unigolion agored i niwed.
--	--

Rheoliad 39	Canllawiau
Cyfngiadau ar benodi rheolwr ar gyfer mwy nag un gwasanaeth 39.—(1) Ni chaiff yr unigolyn cyfrifol benodi person i reoli mwy nag un gwasanaeth, oni bai bod paragraff (2) yn gymwys. (2) Mae'r paragraff hwn yn gymwys— (a) os yw'r darparwr gwasanaeth wedi gwneud cais i'r rheoleiddiwr gwasanaethau am ganiatâd i benodi rheolwr ar gyfer mwy nag un gwasanaeth; a (b) os yw'r rheoleiddiwr gwasanaethau wedi ei fodloni— (i) na fydd y trefniadau rheoli arfaethedig yn cael effaith andwyol ar allu'r darparwr gwasanaeth i fodloni gofynion rheoliad 16(1) o'r Rheoliadau hyn; a (ii) y bydd y trefniadau rheoli arfaethedig yn darparu goruchwyliaeth ddibynadwy ac effeithiol o bob gwasanaeth.	• Pan gaiff rheolwr ei benodi i reoli mwy nag un gwasanaeth, cytunir ar hyn ymlaen llaw â rheoleiddiwr y gwasanaeth.

Rheoliad 40	Canllawiau
Dyletswydd i adrodd am benodi rheolwr i'r darparwr gwasanaeth 40. Wrth benodi rheolwr yn unol â rheoliad 37(1), rhaid i'r unigolyn	• Bydd gan yr unigolyn cyfrifol drefniadau addas ar waith i: - o hysbysu'r darparwr gwasanaeth am fanylion penodiad y rheolwr - o darparu'r wybodaeth a bennir gan y Rheoliadau sy'n

cyfrifol roi hysbysiad i'r darparwr gwasanaeth— (a) o enw'r person a benodir, a (b) o'r dyddiad y mae'r penodiad i gymryd effaith.	ymwneud â'r unigolyn o hysbysu rheoleiddiwr y gwasanaeth a Gofal Cymdeithasol Cymru pan benodir rheolwr newydd.
--	--

Rheoliad 41

Dyletswydd i adrodd am benodi rheolwr i reoleiddiwr y gweithlu a'r rheoleiddiwr gwasanaethau

41.—(1) Wrth benodi rheolwr yn unol â rheoliad 37(1), rhaid i'r unigolyn cyfrifol roi hysbysiad i Ofal Cymdeithasol Cymru a'r rheoleiddiwr gwasanaethau—

- (a) o enw, dyddiad geni a rhif cofrestru Gofal Cymdeithasol Cymru y person a benodir, a
- (b) o'r dyddiad y mae'r penodiad i gymryd effaith.

(2) Mewn achos pan fo'r darparwr gwasanaeth yn unigolyn a bod y rheoleiddiwr gwasanaethau wedi cytuno i'r darparwr gwasanaeth reoli'r gwasanaeth, rhaid i'r darparwr gwasanaeth roi hysbysiad i Ofal Cymdeithasol Cymru—

- (a) o enw, dyddiad geni a rhif cofrestru Gofal Cymdeithasol Cymru y darparwr gwasanaeth, a
- (b) o'r dyddiad y mae'r darparwr gwasanaeth i reoli'r gwasanaeth ohono.

Rheoliad 42

Y trefniadau pan yw'r rheolwr yn absennol

42.—(1) Rhaid i'r unigolyn cyfrifol roi trefniadau addas yn eu lle i sicrhau bod y gwasanaeth yn cael ei reoli'n effeithiol ar unrhyw adeg pan nad oes rheolwr neu pan nad yw'r rheolwr yn bresennol yn y gwasanaeth.

(2) Os nad oes rheolwr neu os nad yw'r rheolwr yn bresennol yn y gwasanaeth am gyfnod o fwy nag 28 o ddiwrnodau, rhaid i'r unigolyn cyfrifol—

- (a) hysbysu'r darparwr gwasanaeth a'r rheoleiddiwr gwasanaethau; a

Canllawiau

- Bydd gan yr unigolyn cyfrifol strwythurau ar waith sy'n sicrhau, os na fydd y rheolwr ar gael neu os bydd yn absennol am unrhyw reswm, y bydd system ddirprwyo effeithiol a chymwys ar waith i ddarparu arweiniad o ddydd i ddydd sydd:
 - o yn parhau i helpu unigolion i gyflawni eu hanghenion eiriolaeth
 - o yn cynnal diogelwch, ansawdd ac effeithiolrwydd y gwasanaeth
 - o yn sicrhau cyn lleied o darfu â phosibl ar unigolion sy'n cael y gwasanaeth
 - o yn sicrhau bod y gwasanaeth yn cydymffurfio â'r

(b) rhoi gwybod iddynt am y trefniadau sydd wedi eu rhoi yn eu lle ar gyfer rheoli'r gwasanaeth yn effeithiol.	rheoliadau ○ yn cynnal datblygiad proffesiynol staff. • Os na fydd y rheolwr sydd wedi'i gofrestru â Gofal Cymdeithasol Cymru ar gael neu os bydd yn absennol am unrhyw reswm am fwy na 28 diwrnod, bydd yr unigolyn cyfrifol yn hysbysu rheoleiddiwr y gwasanaeth yn ysgrifenedig ac yn ddi-oed am y rheswm dros yr absenoldeb a'r trefniadau i ddarparu rheolwr yn ei le.
---	--

Rheoliad 43	Canllawiau
Ymweliadau 43.—(1) Rhaid i'r unigolyn cyfrifol— (a) ymweld â'r fangre y darperir y gwasanaeth ohoni; (b) cwrdd ag aelodau o staff sydd wedi eu cyflogi i ddarparu'r gwasanaeth mewn perthynas â phob man y mae'r unigolyn cyfrifol wedi ei ddynodi mewn cysylltiad ag ef; ac (c) cwrdd ag unigolion y mae eiriolaeth yn cael ei ddarparu ar eu cyfer mewn perthynas â phob man o'r fath. (2) Mae amllder ymweliadau a chyfarfodydd o'r fath i'w benderfynu gan yr unigolyn cyfrifol gan roi sylw i'r datganiad o ddiben ond rhaid iddynt gael eu cynnal o leiaf bob tri mis.	• Bydd yr unigolyn cyfrifol yn ymweld â'r gwasanaeth yn bersonol i fonitro perfformiad y gwasanaeth yng nghyswllt ei ddatganiad o ddiben ac i lywio'r broses oruchwylio ac adolygu ansawdd. Bydd yr ymweliad yn cynnwys y canlynol: ○ siarad, gyda chydysyniad ac yn breifat, ag unigolion sy'n defnyddio'r gwasanaeth, eu cynrychiolwyr (os yw'n berthnasol) a staff ○ archwilio'r safle, y dewis o gofnodion o ddigwyddiadau ac unrhyw gofnodion o gwynion. • Bydd yr unigolyn cyfrifol yn sicrhau bod systemau ar waith i ddarparu tystiolaeth bod ymweliadau wedi'u logio a'u cofnodi.

2.2 Y gofynion ar unigolion cyfrifol am sicrhau bod y gwasanaeth yn cael ei oruchwylio'n effeithiol (Rhan 12)

Rheoliad 44	Canllawiau
Goruchwylio digonolrwydd adnoddau 44.—(1) Rhaid i'r unigolyn cyfrifol adrodd i'r darparwr gwasanaeth am ddigonolrwydd yr adnoddau sydd ar gael i ddarparu'r gwasanaeth yn unol â'r gofynion ar ddarparwyr gwasanaethau yn Rhannau 3 i 15 o'r Rheoliadau hyn. (2) Rhaid i adroddiadau o'r fath gael eu gwneud yn chwarterol. (3) Ond nid yw'r gofyniad hwn yn gymwys pan fo'r darparwr gwasanaeth yn unigolyn.	• Bydd gan yr unigolyn cyfrifol systemau a phrosesau ar waith sy'n darparu gwybodaeth am y gwasanaeth ac unrhyw feysydd lle y gall fod angen arsylwi/ystyriaeth fwy gofalus a/neu wella. Mae hyn yn cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i'r canlynol: ○ trosiant staff; ○ lefelau salwch staff; ○ cwynion; ○ materion diogelu; ○ adroddiadau arolygu gan reoleiddiwr y gwasanaeth; ○ canlyniadau arolygiadau a neu adroddiadau gan yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch a'r gwasanaeth tân. • Bydd gan yr unigolyn cyfrifol drefniadau addas i roi gwybod ar unwaith i'r darparwr gwasanaeth os bydd y gwasanaeth: ○ yn methu â chydymffurfio â pholisïau a gweithdrefnau; ○ yn methu rhoi sylw i faterion a godwyd mewn adroddiadau arolygu neu os na all wneud hynny ○ yn darparu gwasanaeth nad yw wedi'i gynnwys yn y datganiad o ddiben.
Rheoliad 45	Canllawiau
Adroddiadau eraill i'r darparwr gwasanaeth 45.—(1) Rhaid i'r unigolyn cyfrifol, yn ddi-oed, adrodd i'r darparwr gwasanaeth—	• Bydd yr unigolyn cyfrifol yn sicrhau bod trefniadau addas ar waith i roi gwybod i'r darparwr gwasanaeth yn unol â gofynion rheoliadau 45 a 50(4).

(a) am unrhyw bryderon ynghylch rheoli neu ddarparu'r gwasanaeth; (b) am unrhyw newidiadau sylweddol i'r ffordd y caiff y gwasanaeth ei reoli neu ei ddarparu; (c) am unrhyw bryderon nad yw'r gwasanaeth yn cael ei ddarparu yn unol â'r datganiad o ddiben ar gyfer y gwasanaeth. (2) Ond nid yw'r gofyniad hwn yn gymwys pan fo'r darparwr gwasanaeth yn unigolyn.	• Bydd gan yr unigolyn cyfrifol system ar waith i gyflwyno adroddiadau i'r darparwr gwasanaeth sy'n adlewyrchu'n gywir ansawdd a pherfformiad y gwasanaeth yn gyffredinol. Bydd hyn yn cynnwys trefniadau i'r unigolyn cyfrifol roi adborth ac i roi gwybod am unrhyw faterion brys y mae gofyn cymryd camau yn eu cylch ar unwaith. Mae hyn yn cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i'r canlynol: ○ argyfwng naturiol ○ afreoleidd-dra ariannol ○ pryderon sylweddol a godwyd gan reoleiddiwr y gwasanaeth neu'r comisiynwyr ○ unrhyw ddigwyddiad sy'n effeithio ar faint o staff sydd ar gael.
---	--

Rheoliad 46	Canllawiau
Ymgysylltu ag unigolion ac eraill 46.—(1) Rhaid i'r unigolyn cyfrifol roi trefniadau addas yn eu lle ar gyfer cael safbwyntiau— (a) unigolion, (b) unrhyw gynrychiolwyr yr unigolion hynny, (c) comisiynwyr gwasanaethau, a (d) staff sy'n cael eu cyflogi yn y gwasanaeth, ar ansawdd yr eiriolaeth a ddarperir a sut y gellir gwella hyn. (2) Rhaid i'r unigolyn cyfrifol adrodd am y safbwyntiau a geir i'r darparwr gwasanaeth er mwyn i'r safbwyntiau hyn allu cael eu hystyried gan y darparwr gwasanaeth wrth wneud unrhyw benderfyniadau ar gynlluniau ar gyfer gwella ansawdd yr eiriolaeth a ddarperir.	• Bydd gan yr unigolyn cyfrifol drefniadau addas i alluogi adborth ar bob agwedd ar y gwasanaeth a ddarperir a sicrhau bod y trefniadau hyn yn hygyrch, ac yn cynnwys pob un o'r rheini a restrir o dan rheoliad 46(1). • Bydd yr unigolyn cyfrifol yn sicrhau bod y dulliau a ddefnyddir i gysylltu ag unigolion sy'n defnyddio'r gwasanaeth, ac i gael eu barn, yn briodol i'w hoed, lefel eu dealltwriaeth ac yn ystyried unrhyw gyflwr penodol neu angen o ran cyfathrebu. • Bydd gan yr unigolyn cyfrifol berthynas gadarnhaol â phobl y tu allan i'r gwasanaeth, a bydd ar gael yn hwylus i'r bobl hynny. Mae hyn yn cynnwys, ond nid yw'n gyfyngedig i'r canlynol: ○ teuluoedd neu gynrychiolwyr enwebedig ○ comisiynwyr y gwasanaethau ○ rheoleiddwyr ○ cyrff proffesiynol.

2.3 Y gofynion ar unigolion cyfrifol am sicrhau bod y gwasanaeth yn cydymffurfio (Rhan 13)

Rheoliad 47	Canllawiau
Dyletswydd i sicrhau bod systemau yn eu lle i gofnodi digwyddiadau a chwynion 47. Rhaid i'r unigolyn cyfrifol sicrhau bod systemau effeithiol yn eu lle i gofnodi digwyddiadau, cwynion a materion y mae rhaid gwneud hysbysiadau yn eu cylch yn unol â rheoliadau 32 a 54.	• Bydd yr unigolyn cyfrifol yn sicrhau bod trefniadau addas ar waith ar gyfer cofnodi'r materion a restrir yn rheoliad 47. • Bydd gan yr unigolyn cyfrifol systemau a phrosesau ar waith i sicrhau bod unrhyw gofnodion yn cael eu cadw, eu bod yn ddarllenadwy ac yn gywir.
Rheoliad 48	Canllawiau
Dyletswydd i sicrhau bod systemau yn eu lle ar gyfer cadw cofnodion 48. Rhaid i'r unigolyn cyfrifol sicrhau bod systemau effeithiol yn eu lle mewn perthynas â chadw cofnodion, sy'n cynnwys systemau ar gyfer sicrhau bod cofnodion y mae'n ofynnol iddynt gael eu cadw gan reoliad 31 yn gywir ac yn gyflawn	• Os bydd y cofnodion yn cael eu storio'n electronig, byddant yn ddiogel a bydd gan y staff godau mynediad unigol sy'n creu trywydd archwilio clir a fydd yn dangos pwy sydd wedi cofnodi gwybodaeth ac wedi'i diwygio.
Rheoliad 49	Canllawiau
Dyletswydd i sicrhau bod polisïau a gweithdrefnau yn gyfredol 49. Rhaid i'r unigolyn cyfrifol roi trefniadau addas yn eu lle i sicrhau bod polisïau a gweithdrefnau'r darparwr gwasanaeth yn cael eu cadw'n gyfredol, gan roi sylw i'r datganiad o ddiben	• Bydd yr unigolyn cyfrifol yn sicrhau bod trefniadau addas ar waith i adolygu polisïau a gweithdrefnau yn unol â rheoliadau 9 a 49. • Bydd yr unigolyn cyfrifol yn sicrhau bod trefniadau addas ar waith fel bod staff yn gallu cael gafael ar y polisïau a'r gweithdrefnau i'w helpu i sicrhau'r canlyniadau gorau posibl i unigolion, a'u bod yn gwybod am y polisïau a'r gweithdrefnau hynny ac yn eu deall

2.4 Y gofynion ar unigolion cyfrifol o ran monitro, adolygu a gwella ansawdd y gwasanaeth (Rhan 14)

Rheoliad 50	Canllawiau
Adolygiad o ansawdd y gwasanaeth 50.—(1) Rhaid i'r unigolyn cyfrifol roi trefniadau addas yn eu lle i sefydlu a chynnal system ar gyfer monitro, adolygu a gwella ansawdd y gwasanaeth. (2) Rhaid i'r system a sefydlir o dan baragraff (1) wneud darpariaeth i ansawdd y gwasanaeth gael ei adolygu mor aml ag sy'n ofynnol ond o leiaf bob chwe mis. (3) Fel rhan o unrhyw adolygiad a gynhelir, rhaid i'r unigolyn cyfrifol wneud trefniadau ar gyfer— (a) ystyried canlyniad yr ymgysylltiad ag unigolion ac eraill, fel sy'n ofynnol gan reoliad 46 (ymgysylltu ag unigolion ac eraill); (b) dadansoddi'r data cyfanredol ar ddigwyddiadau, digwyddiadau hysbysadwy, materion diogelu, chwythu'r chwiban, pryderon a chwynion; (c) adolygu unrhyw gamau gweithredu a gymerir mewn perthynas â chwynion; (d) ystyried canlyniad unrhyw archwiliad o gywirdeb a chyflawnrwydd cofnodion. (4) Ar ôl cwblhau adolygiad o ansawdd y gwasanaeth yn unol â'r rheoliad hwn, rhaid i'r unigolyn cyfrifol lunio adroddiad i'r darparwr gwasanaeth y mae rhaid iddo gynnwys— (a) asesiad o safon yr eiriolaeth a ddarperir, a (b) argymhellion ar gyfer gwella'r gwasanaeth. (5) Ond nid yw'r gofyniad ym mharagraff (4) yn gymwys pan fo'r darparwr gwasanaeth yn unigolyn.	• Bydd gan yr unigolyn cyfrifol drefniadau addas ar waith i asesu, monitro a gwella ansawdd a diogelwch y gwasanaeth. Mae hyn yn cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i'r canlynol: ○ casglu a dadansoddi'r adborth gan y rheini a restrir o dan reoliad 46(1) ○ materion a gwersi a ddysgwyd wrth ddadansoddi cwynion a materion diogelu ○ canlyniad unrhyw adroddiadau arolygu gan reoleiddwyr ○ canlyniad ymweliadau gan yr unigolyn cyfrifol i fonitro'r gwasanaeth ○ archwiliadau o gofnodion. • Bydd yr unigolyn cyfrifol yn sicrhau bod systemau a phrosesau archwilio ar gyfer monitro'r gwasanaeth yn rhoi tawelwch meddwl bod gwasanaeth o safon uchel yn cael ei ddarparu. • Bydd gan yr unigolyn cyfrifol drefniadau addas ar waith i sicrhau bod systemau a phrosesau yn cael eu hadolygu'n rheolaidd i alluogi'r unigolyn cyfrifol i weld ymhle y mae neu y gallai ansawdd a/neu ddiogelwch gwasanaethau gael ei gyfaddawdu, gan ymateb yn briodol ac yn ddi-oed. • Bydd gan yr unigolyn cyfrifol drefniadau addas ar waith i sicrhau y gwrandewir ar bob adborth, a'i gofnodi ac ymateb iddo fel y bo'n briodol; • Bydd gan yr unigolyn cyfrifol drefniadau addas ar waith i sicrhau bod meysydd dysgu yn sgil cwynion, diogelu a chwythu'r chwiban yn cael eu rhannu gyda'r staff i wella'r gwasanaeth ac i annog arferion diogel a thosturiol ym maes gofal.

	• Bydd yr unigolyn cyfrifol yn sicrhau bod gwybodaeth yn cael ei dadansoddi a bod argymhellion yn cael eu gwneud i'r darparwr gwasanaeth ynghylch sut ac ymhle y gellir gwella ansawdd a diogelwch y gwasanaeth. Bydd yr adroddiad, sy'n cynnwys y wybodaeth sydd wedi bod yn sail iddo (yn ymwneud â'r meysydd hynny a nodir uchod) yn llywio neu'n ffurfio rhan o'r datganiad cydymffurfio i'w cynnwys yn natganiad blynyddol y darparwr gwasanaeth.
--	--

Rheoliad 51	Canllawiau
Datganiad o gydymffurfedd â'r gofynion o ran safonau eiriolaeth 51.—(1) Rhaid i'r unigolyn cyfrifol lunio'r datganiad y mae'n ofynnol iddo gael ei gynnwys yn y datganiad blynyddol o dan adran 10(2)(b) o'r Ddeddf, i'r graddau y mae'n ymwneud â'r man neu'r mannau y mae'r unigolyn cyfrifol wedi ei ddynodi mewn cysylltiad ag ef neu â hwy. (2) Wrth lunio'r datganiad, rhaid i'r unigolyn cyfrifol roi sylw i'r asesiad o safon yr eiriolaeth a gynhwysir mewn adroddiad a lunnir yn unol â rheoliad 50(4).	• Bydd yr unigolyn cyfrifol wedi paratoi'r wybodaeth a ddarperir yn y datganiad cydymffurfio a datganiad blynyddol y darparwr gwasanaeth, a bydd yn atebol am ei hansawdd a'i chywirdeb.

2.5 Gofynion eraill ar unigolion cyfrifol (Rhan 15)

Rheoliad 52	Canllawiau
Cymorth ar gyfer staff sy'n codi pryderon 52. Rhaid i'r unigolyn cyfrifol sicrhau y cydymffurfir â pholisi chwythu chwiban y darparwr a bod y trefniadau i alluogi a chefnogi pobl sy'n gweithio yn y gwasanaeth i godi pryderon o'r fath yn cael eu gweithredu'n effeithiol.	• Bydd yr unigolyn cyfrifol yn sicrhau bod trefniadau addas ar waith fel bod: ○ staff yn ymwybodol o'r polisi chwythu'r chwiban ac yn ei ddeall ○ sicrhau bod staff yn deall bod croeso ac anogaeth iddynt fynegi pryderon, ac na fydd hynny'n cael ei anwybyddu.
Rheoliad 53	Canllawiau
Dyletswydd gonestrwydd 53. Rhaid i'r unigolyn cyfrifol weithredu mewn ffordd agored a thryloyw gydag— (a) unigolion, (b) unrhyw gynrychiolwyr yr unigolion hynny.	• Bydd yr unigolyn cyfrifol yn gweithredu mewn modd agored a thryloyw gan sicrhau bod trefniadau addas ar waith yn unol â gofynion rheoliad 53.
Rheoliad 54	Canllawiau
Hysbysiadau 54.—(1) Rhaid i'r unigolyn cyfrifol hysbysu'r rheoleiddiwr gwasanaethau am y digwyddiadau a bennir yn Atodlen 4. (2) Rhaid i'r hysbysiadau sy'n ofynnol gan baragraff (1) gynnwys manylion y digwyddiad.	• Bydd gan yr unigolyn cyfrifol drefniadau addas i roi gwybod i reoleiddiwr y gwasanaeth am ddigwyddiadau a nodir yn Atodlen 4 i'r Rheoliadau.

(3) Oni nodir fel arall, rhaid i hysbysiadau gael eu gwneud yn ddi-oed ac yn ysgrifenedig. (4) Rhaid i hysbysiadau gael eu gwneud yn y modd a'r ffurf sy'n ofynnol gan y rheoleiddiwr gwasanaethau.	